

Tutu yo'o' ka'án xa'a' sakuu' ña nã'a' ka te koo

Ña ni nia'a Ndiosí nuu' Jesucristo

¹ Ña yo'o' nduu' ña ni nia'a Ndiosí nuu' Jesucristo, te ña jaan' nia'a ña'a' nuu' ne xika' nuu' nuu' a ña nã'a' ka te koo. Xa'a' a jaan' na ni tianu' Jesús iin ángele, ña nduu' nda'a' xa'a' a nuu' yu'u, te nani' Juan, te xika' nuu' nuu' a, te sakuni' a yu'u ña jaan'. ² Te ndiee' yu'u' ndaku i xa'a' ña ni nia'a Ndiosí nuu' i xiin' xa'a' ña ni ndiee' yu'u' Jesucristo, ña ni xini i jaan'. ³ Sañu'u' va Ndiosí ne ka'vi' ti'e' ña yoso' nuu' tutu yo'o' nuu' ne yivi', xiin' sakuu' ne xini so'o' ña ka'án tiakú yo'o', te saxinú ña a. Kuachí ndii xa kuyatin' kivi' ña koo sakuu' ña yo'o'.

Ti'vi' Juan cha'an', te xaka'nu' ra Jesús

⁴ Yu'u' nduu' Juan, te ti'vi' i cha'an' uxá ti'vi' saa' ndo'ó, ne nakayá xa'a' Jesús, ne ndiee' nuu' ñu'u' Asia. Na sañu'u' na Ndiosí ndo'ó, te na taxí tu a ña maní' koo xiin' ndo'. Ña jaan' ndii, yoo a, te ni yoo a, te kuaxi a. Te sakan' tu na saa uxá saa' Espíritu, ña ndiee' yatín nuu' tej ka'nu' mii' xa'ndia chuun' Ndiosí. ⁵ Te sakan' tu na saa Jesucristo, ña ndiee' yu'u' ndaku xa'a' Ndiosí, te nduu' tu a ña kuu' nuu' ña ni natiaqu a tein ne ni xi'i, te sakan' tu nduu' a ña kumi' ndiee' nuu' sakuu' te xa'ndia chuun' kuu' nuu' nuu' ne yivi' iin yivi'. Te ndani Cristo yoo', ña

jaan' na ni sandoó ndiká a yoo' nuu' kuaxi e' xiin' ní' a. ⁶ Te siin' tuku' ndii, ni sananduu' a yoo' te xa'ndia chuun', te ni sananduu' tu a yoo' sutu te kaka nuu e' nuu' yuva' a Ndiosí. Na natjin a sakuu' ña tiin' ka'nu' ña'a' e' xiin' sakuu' ña ndiee' ndee ndi'i ni kivi'. Sakan' na kunduu a. ⁷ Koto ndo', kaa' kuaxi Jesús tein viko'. Te kuni nduchi' nuu' ña'a' sakuu' ne yivi' jin yivi'. Te ndee te ni xa'ni' ña'a' kuni ña'a'. Te sakuu' ne ndiee' jin yivi' ndii, kusuchi' ini ña xa'a' ña kuaxi a. Sakan' na kunduu a.

⁸ Te ka'an xto'o e' ndii: "Yu'u ndii, yoo i ña nuu', te yoo tu i ña so'o' ndi'i'. Te nduu' i ña nuu', te nduu' tu i ña so'o' ndi'i', te yoo i, te ni yoo i, te kuaxi i, te nduu' i ña ka'nu' koo' chukuu'", kachi a.

Ni xini Juan jin ña kaa' naa kaa' Jesús

⁹ Yu'u nduu' Juan, ta'an' ndo', te ndo'o' tu i saa ndo'o' ndo'ó nuu' ña sando'o' va ne yivi' yoo' xa'a' ña ndikún e' ichi' Jesús, te nduu' e' kuenta ña xa'ndia chuun' Ndiosí, te kundieni ini e' nuu' ña jaan' xiin' ndiee' Jesús. Te xa'a' a ña ni ka'an ndoso' i tu'un Ndiosí, xiin' ña ni ndiee yu'u' i xa'a' Jesús na ni tjin u'vi ra yu'u, te ni xan ndiaka ra yu'u nuu' jin ñu'u' ña nani' Patmos, ña ndasi i'nu xiin' mini ka'nu'. ¹⁰ Te jin kivi' ña nakayá e' xaka'nu' e' xto'o e' ndii, ni sakutu' Espíritu Santo nimá i, te ni xini so'o' i jin tachi' yu'u' ti'e' va xata' i ndee naa' nde'í jin ndachuun' vi'. ¹¹ Te ni ka'an a xiin' i ndii:

—Yu'u ndii, yoo i ña nuu', te yoo tu i ña so'o' ndi'i'. Te nduu' i ña nuu', te nduu' tu i ña so'o' ndi'i'. Ke'i un' nuu' tutu sakuu' ña kuni

nduchi' nuu' un', te ti'vi' un' tutu jaan' nda'a' uxa ti'vi saa' ne nakaya xa'a' i, ne ndiee' nuu' ña nu'u' nuu' nu'u' Asia, naa kuu' nuu' Éfeso, nuu' Esmirna, nuu' Pérgamo, nuu' Tiatira, nuu' Sardis, nuu' Filadelfia, xiin' nuu' Laodicea —ni kachi tachí' yu'u' jaan'.

¹² Sakan' te ni ndiko kuiin i, te ni nakoto xata' i te kuní i yoo ka'an xiin' i. Te ni xiní i ita' uxa ta'an kandelero, ña ni kua'a xiin' oro, mii' ita' ña tuún. ¹³ Te tein kandelero jaan' ni xiní tu i jin ña kaa' ndee naa kaa' ña nduu' tu te yivi' ni'nu' a toto naní' ña xaá ndee nuu' xa'a' a. Te kanu' jin toto, ña ni kua'a xiin' yu'va oro tia'ni a. ¹⁴ Te xini' a xiin' ixi' xini' a ndii, yaa kachi' vi' a ndee naa i'in'. Te nduchi' nuu' a ndii, yi'é a ndee naa nu'u' ndatin. ¹⁵ Te nuu' xa'a' a ndii, yi'é a ndee naa yi'é kaa kua'a ndii' ki' ndundoo' a nuu' nu'u' i'ni' va. Te tachí' yu'u' a ndii, ndiee' xava'a ni' i a ndee naa ni' i mii' koyó kua'a' va tikui. ¹⁶ Te ni kumi' a uxa ta'an tiuun' tixin nda'a' kua'a a. Te ni keta jin ichi ní' ña xiin' va uvi saa' ta'vi' yu'u' a. Te nuu' a ndii, ndiee' ka ni yi'e a te sakan' nu'u' jin ke'in' sava.

¹⁷ Te kij' ni xiní ña'a' i ndii, ni nakandu'u' ndiee i ndee nuu' nu'u' xa'a' a ndee naa xa ni xi' i. Te ni chindu'u' a nda'a' kua'a a soko i ka'an a xiin' i ndii:

—Küyí'vi un'. Yu'u ndii, yoo i ña nuu', te yoo tu i ndee so'o' ndi'i', ¹⁸ te tiaku i tee' ndee ni xi' i ndii. Koto un', tiaku i ndee ndi'i' ni kivi'. Sakan' na kundu'u a. Te kumi' i ña ndiee' nuu' ña xi' i xiin' nuu' yavi ndii. ¹⁹ Sakan' na kuii' natiso' un' ña ni xini nduchi' nuu' un', xiin' ña xini un' vitin, xiin' ña koo ki' xka'ndia ña jaan'. ²⁰ Te ña yo'o'

nduu' ña n̄i yoḡ s̄i'e, ña ka'án ndiaa xa'a' ux̄a ta'an tiuun' yo'o', ti' n̄i x̄ini un' t̄ix̄in nda'a' i, xiin' xa'a' ux̄a ta'an k̄and̄elero oro mi' ita', ña tuún jaan'. Ux̄a ta'an tiuun' yo'o' ndii, ka'án ndiaa ri' xa'a' ux̄a ta'an ángele, ña xika' nuu' nuu' i. Te ux̄a ta'an k̄and̄elero jaan' ndii, ka'án ndiaa a xa'a' ux̄a ta'an t̄i'vi ne nakayá xa'a' i.

2

Ña yo'o' nduu' tutu ña n̄i t̄i'vi' Jesús nda'a' ña ndiaa chuun' nuu' ne nakayá xa'a' a, ne ndiee' ñuu Éfeso

¹ 'Nuu' ángele, ndiaa chuun' nuu' ne nakayá xa'a' i, ne ndiee' ñuu Éfeso ndii, ke'i un' nuu' iin tutu ña ka'an i xiin' un' v̄it̄in: "Yu'u, ña kumi' ux̄a ta'an tiuun' t̄ix̄in nda'a' kua'a' i, te xika' i tejn ux̄a ta'an k̄and̄elero oro jaan' ndii, ña yo'o' ka'án i: ² Xiní i ña xaa' ndo', te xiní tu i ña xachuun' u'vi ndo' xa'a' i, te kundieni ndo'. Te xiní n̄i tu i ña ndasi' va' ndo' ña xaa' te n̄ia'a. Te xiní tu i ña xito' kua'a' tu ña'a' ndo', te ka'án te jaan' ña yu'u tianu' ña'a' ña sania'á ra ichi' i, ndisu s̄uvi ra, te n̄i x̄ini ndo' ña te xini xa'an' nduu' ra. ³ Te xa'a' a ña ndani ndo' yu'u ndii, kundieni ndo' nuu' tundo'o' ña ndo'o' ndo', te xachuun' u'vi ndo' xa'a' i, te n̄i sanako' xiin' mi' ndo'.

⁴ Te ndee saa ka n̄i ndii, tiin' kuach̄i i ndo'ó xa'a' ña yo'o': ña ndani kua'a' ka ndo' yu'u v̄it̄in ndee naa n̄i ndani ndo' yu'u ña nuu'. ⁵ Xa'a' a jaan' na naka'an' ndo' saa n̄i ita ndo' nuu' ichi' i ña nuu' k̄ij' tia'an kux̄ioo nimá ndo'. Nama ndo' nimá ndo', te saa tukuu ndo' ña kuní i naa n̄i xaa ndo' ña nuu'. Te naa' nama ndo' nimá ndo'

ndii, yachì xaa' i mii' ndiee' ndo', te sanundia'á i kandelero ndo' ñaa' mii' iin' a. ⁶ Ndisu yoo iin ña va'a ña xaa' ndo': ña ndasi' ndo' ña xaa' ne ndikún ichi' Nicolaítas saa nii' ndasi' yu'u a. ⁷ Yoo ka nduu' ne xa ni nunia' Ndiosí so'o ndii, na taxi so'o ña ña ka'an Espíritu Santo xiin' ne nakayá xa'a' i jaan'. Ne kanando nuu' tundo'o' ndii, taxi i kaxi' ña nduu' tun' iin' mii' ndatun' kaa' mii' ndu'u' Ndiosí. Te tun' jaan' nduu' tun' taxi' kivi' ñuu ña köo' kivi' ndi'."

Ña yo'o' nduu' tutu ña ni ti'vi' Jesús nda'a' ña ndiaa chuun' nuu' ne nakayá xa'a' a, ne ndiee' ñuu Esmirna

⁸ 'Nuu' ángele, ña ndiaa chuun' nuu' ne nakayá xa'a' i, ne ndiee' ñuu Esmirna ndii, ke'i un' ña ka'an i xiin' un' vitin nuu' iin tutu: "Yu'u, ña yoo ndee ña nuu', te yoo tu i ndee ña so'o' ndi'i', te tiaku xachi' i tee' ndee ni xi'i' i ndii, ña yo'o' ka'an i: ⁹ Xiní i ña xaa' ndo', te xiní tu i saa ndo'o' ndo', te xiní ni tu i ña nda'vi kuu' ndo', ndisu vika' ndo' xiin' ña'a' yu'u. Te xiní ni tu i saa kani'a' a sava ne ka'an ña ne judío nduu' ña xa'a' ndo', ndisu süu' sakan' nduu' a. Süu' jaan' ndii kuenta ne nakayá xa'a' ña ndiva'a' nduu' ña. ¹⁰ Küyi'vi ndo' xa'a' ña xito' sando'o' ne yivi' ndo'ó. Kuachi' ndii taan' te nduu' kuenta ña ndiva'a' jaan' sava ndo'ó vi'e ka, te koto kua'a' ra ndo'ó, te kundo'o' ndo' uxí ta'an kivi'. Kaka' naa xika' ndaku ndo' nuu' ichi' i tee' ndee küvi' ndo' saa te jaan'. Sakan' te taxi i kivi' ñuu ndo' ña köo' kivi' ndi'i', ña nduu' ndee naa iin corona ña ni'i' ndo'. ¹¹ Yoo ka nduu' ne xa ni nunia' Ndiosí so'o' ndii, na taxi so'o' ña ña ka'an Espíritu Santo

xiin' ne nakayá xa'a' i jaan'. Te yoo ka kanando nuu' sakuu' ña jaan' ndii, küvi ña ichi' ña uvi."

Ña yo'o' nduu' tutu ña ni ti'vi' Jesús nda'a' ña ndiaa chuun' nuu' ne nakayá xa'a' a, ne ndiee' ñuu Pérgamo

¹² 'Nuu' ángele, ña ndiaa chuun' nuu' ne nakayá xa'a' i, ne ndiee' ñuu Pérgamo ndii, ña yo'o' ke'i un': "Ña kumi' ichi' nii' ña xiin' va uvi saa' ta'vi' jaan' ndii, ña yo'o' ka'án a: ¹³ Xiní i saa' ndo'o' un', te xiní tu i ña ndu'u un' ñuu mii' xa'ndia chuun' ña ndiva'a. Ndee saa kaní ndii, iní te iní un' xini un' yu'u. Te ni nakoo un' ña iní un' xini un' yu'u, ni ndee kii' ni xa'ni' te yivi' Antipas, te ni xika ndaku ndiee' yu'u' xa'a' i. Ña jaan' ni xka'ndia ñuu un' jaan' mii' ndu'u' ña ndiva'a jaan'.

¹⁴ Te ndee saa ka ni ndii, tiin' kuachi yu'u yo'ó xa'a' ki'in' ña'a, naa kuu' ña ka'ni ne ndikún ichi' Balaam tein ndo'. Te Balaam jaan' ni sania'á Balac saa küvi samaña ra ne vi'e Israel nuu' kuachi. Xa'a' a jaan' na ni kaviko' te jaan' ne vi'e Israel jaan' te kuxi ña ña xaxi' ña ni nasoko' ne yivi' nuu' ndiosí saka. Te ni kaviko' tu ña'a' ra, te ni xaa ña ña xiin. ¹⁵ Te sakan' tu ka'ni ne ndikún ichi' ña sania'á ne ndikún Nicolaítas tein ndo'. ¹⁶ Sakan' na kuii' nama ki'i' un' nimá un' xa'a' kuachi un'. Sakan' ña naa' saa un' ña jaan' ndii, yachi ku'un i mii' ndu'u un', te kunta'an' i xiin' ne jaan' xiin' ichi' ña keta' yu'u' i jaan'. ¹⁷ Yoo ka nduu' ne xa ni nunia' Ndiosí so'o ndii, na taxí so'o ña ña ka'án Espíritu Santo xiin' ne nakayá xa'a' i, ne ndiee' nuu' ñu'u' Asia. Te yoo

ka kanando nuu' sakuu' tundo'o' jaan' ndii, taxí i kaxi' nja ña nani' maná, ña yoo si'e. Te taxí tu i iin yuu' lulu yaa nda'a' nja, te nuu' yuu' jaan' yoso' iin kivi' xaa' ña ndee iin ne yivi' xini, süu' jaan' ndii iin ndaa' mji' ne natiin yuu' jaan' kuiti' kuni a."

Ña yo'o' nduu' tutu ña ni ti'vi' Jesús nda'a' ña ndiaa chuun' nuu' ne nakaya xa'a' a, ne ndiee' ñuu Tiatira

¹⁸ 'Nuu' ángele, ña ndiaa chuun' nuu' ne nakaya xa'a' i, ne ndiee' ñuu Tiatira ndii, ña yo'o' ke'i un': "Si'e Ndiosí, ña yi'é nduchi' nuu' ndee naa ñu'u ndatin, te yi'é tu nuu' xa'a' a ndee naa yi'é kaa kua'a ndii ndii, ña yo'o' ka'án a: ¹⁹ Xini i ña xaa' un', te xini tu i ña ndani un' yu'u xiin' ne yivi', te xini ni tu i ña ini un' xini un' yu'u, te xini tu i ña xika' nuu' un' nuu' i, te sakan' tu xini ña kundieni un' nuu' tundo'o'. Te xini i ña kua'a' ka xaa' un' ña jaan' vitin te sakan' ni xaa un' ña nuu' kiji' ni xa'a' ini un' xini un' yu'u. ²⁰ Te ndee saa ka ni ndii, tiin' kuachí yu'u yo'ó xa'a' ki'in' ña'a, naa kuu' ña taxi' un' ña xaa' Jezabel, ña' ka'án ña iin ña' ka'án tiakú tu'un Ndiosí nduu' a, kachi mji' a'. Te xiin' ña sania'á a' ndii, xamaña a' sava ne xika' nuu' nuu' i, te sakan' kumi' nja musa nja, te sakan' tu xixi' nja ña xaxi' ña ni nasoko' ne yivi' nuu' ndiosí saka. ²¹ Te yu'u ndii, ni taxí i ki'in' kuiya nuu' a' te nama a' nimá a' xa'a' kuachí a', ndisu ni xiin a' nakoo a' ña xiin a'. ²² Xa'a' a jaan' na sando'o' i ña' jaan' xiin' kui'e xatu. Te sando'o' u'vi tu i ne kumi' ña' jaan' ndee naa musa nja naa' nama nja nimá nja nuu' sakuu' ña nja'a ña ni sania'á ña'a' ña jaan'. ²³ Te

xiin' kui'e xatu ka'ni' i ne ndikún ichi' ña sania'á a'. Te kij' sakan' ndii, kunj' sakuu' t'vi' ne nakayá xa'a' i ña yu'u nduu' ña xiní ña xanini yoo ka. Te xiní tu' i ña ka'án nimá ña xa'a'. Te viku'un ya'vi' tu' i'in ndo'ó xa'a' ndee ka nuu' ña ni xaa ndo'.

²⁴ Ndisu sava ndo'ó, ne ndiee' ñuu Tiatira, ne ni sakuuan ña sania'á ña' jaan', xiin' ne ni xini kuento ña ka'án ne jaan' kaa' si'e, ña ka'án xa'a' ña ndiva'a ndii, ka'án i ña köo' ka tuku ña ka'án chuun' i xiin' ndo'. ²⁵ Ndaa' ndii, kuní i ña iní naa iní ndo' kuní ndo' yu'u ndee xaa' kivi' ña nandiko' tukuu' i. ²⁶ Te yoo ka kanando nuu' sakuu' tundo'o' jaan', te saxinú ña ña kuní yu'u ndee kivi' so'o' ndi'i' ndii, taxi i ndiee' ña te ka'ndia chuun' ña nuu' ne yivi' in yivi'. ²⁷ Te saa nii' ni natjin yu'u ndiee' nda'a' yuva' i te xa'ndia chuun' i ndii, nii' sakan' taxi i ña ka'ndia chuun' vie ne jaan' nuu' ne yivi', te sakuachi' ña ne yivi' jaan' ndee naa kisi' ña sakuachi' xi'e ne yivi'. ²⁸ Te taxi i tiuun' chie, ti' keta' kuaxi kitú', nda'a' ña. ²⁹ Yoo ka nduu' ne xa ni nunia' Ndiosí so'o' ndii, na taxi so'o' ña ña ka'án Espíritu Santo xiin' ne nakayá xa'a' i, ne ndiee' nuu' ñu'u' Asia."

3

Ña yo'o' nduu' tutu ña ni t'vi' Jesús nda'a' ña ndiaa chuun' nuu' ne nakayá xa'a' a, ne ndiee' ñuu Sardis

¹ 'Nuu' ángele, ña ndiaa chuun' nuu' ne nakayá xa'a' i, ne ndiee' ñuu Sardis ndii, ña yo'o' ke'i un': "Ña kumi' uxá saa' Espíritu, ña xika' nuu' nuu' Ndiosí jaan' xiin' uxá saa' tiuun' jaan'

ndii, ña yō'ō' ka'án a: Xiní i ña xaa' un', te xiní tu i ña ka'án ne yivi' ña tiaku ka ña iní un' xini un' yu'u. Ndisu nuu' yu'u ndii, xa yoo' un' kuvi un'. ² Koo ndito' iní un'. Te sandjeni un' ña va'a ña xaa' ka na un', ña kusaa' ndoó ka ndee sie jaan'. Kuachí ndii xa ni xini i ña ni saxinu va'a un' chuun ña xaa' un' nuu' Ndiosí. ³ Naka'an' un' ña ndixa ña ni natjin un' xiin' ña ni xini so'ō un', te saxinú un' ña jaan', te na nama un' nimá un' nuu' kuachí jaan'. Sakan' ña naa' kōō' ndito' iní un' ndii, nandiko' si'e i nuu' un' kii' xini un' amaa kuiti' ndee naa xaa' te kui'na'. ⁴ Ndisu yoo ndia'vi' ne ndiee' ñuu Sardis ñaa' ne ni sande'i nimá xiin' kuachí nuu' i. Sakan' na kuu' toto yaa kuinu' ña kaka ña xiin' i xa'a' a ña ne xata'an nduu' ña. ⁵ Te ne kanando nuu' kuachí ndii, kuinu' ña toto yaa jaan'. Te sandoyo' i kivi' ña, ña yoso' nuu' tutu mii' yoso' kivi' ne kumi' kivi' ñuu ña kōō' kivi' ndi'i'. Te nuu' yuva' i xiin' nuu' ángele a ndii, ndiee' yu'u' i ña nduu' ña kuenta i. ⁶ Yoo ka nduu' ne xa ni nunia' Ndiosí so'ō ndii, na taxí so'ō ña ña ka'án Espíritu Santo xiin' ne nakayá xa'a' i, ne ndiee' nuu' ñu'u' Asia.”

Ña yō'ō' nduu' tutu ña ni ti'vi' Jesús nda'a' ña ndiaa chuun' nuu' ne nakayá xa'a' a, ne ndiee' ñuu Filadelfia

⁷ 'Nuu' ángele, ña ndiaa chuun' nuu' ne nakayá xa'a' i, ne ndiee' ñuu Filadelfia ndii, ke'i un' ña ka'an i xiin' un' vitin: “Ña su'un ndi'i, ña ndixa xna'a, ña kumi' nda'a' ña ni kumi' rey David, te kii' nunia' a jin yi'e' ndii, ndee jin ña'a küvi ndasi ña jaan', te kii' ndasi a jin yi'e' ndii, ndee jin ña'a küvi nunia' tu ña jaan' ndii, ña

yo'õ' ka'án a: ⁸ Xiní i ña xaa' un'. Te koto un', xa ni nunia' i iin yi'e' nuu' un', te ndee iin ña'a küvi ndasi yi'e' jaan'. Te, tee' ndee köo' kua'a' ña ndiee' un' ndii, ni saxinú un' tu'un i, te köo' kivi' ni ka'an un' ña xiní un' yu'u. ⁹ Te ne xini xa'an' ne nakayá xa'a' ña ndiva'a jaan', ne ka'án ña ne judío nduu' nja, te süvi nja ndii, sandiee kui'e ña'a' i ña ku'un kuíta xiti' nja nuu' un', te kuni nja ña ndani yu'u yo'ó. ¹⁰ Te xa'a' a ña ni saxinú un' ña ni ka'an chuun' i xiin' un', ña kundieni un' nuu' ichi' i ndii, koto tu yu'u yo'ó nuu' tundo'o' chie ña kixin nuu' ñu'u' iin yivi', ña koto kua'a ne yivi' iin yivi'.

¹¹ Koto un', xa kuyatin' nandiko' ni tukuu' i iin yivi'. Ini naa ini un' kuni un' yu'u, te sakan' köo' na'in corona ña kanando un' saa i. ¹² Te ne kanando nuu' tundo'o' jaan' ndii, sananduu' ña'a' i ndee naa nduyu ka'nu' xa'a' yukun' Ndiosí i mii' xika' nuu' i nuu' a. Te köo' kivi' kuni a ña kiee nja vi'e a jaan'. Te chindu'u' i kivi' Ndiosí i nuu' ne jaan' xiin' kivi' ñuu a, ña nani' Jerusalén xaa'. Te ñuu jaan' ndii, keta a ndivi' mii' ndu'u' Ndiosí, te nuu a. Te chindu'u' tu i kivi' xaa' mii' i nuu' nja. ¹³ Yoõ ka nduu' ne xa ni nunia' Ndiosí so'o ndii, na taxí so'o nja ña ka'án Espíritu Santo xiin' ne nakayá xa'a' i, ne ndiee' nuu' ñu'u' Asia."

Ña yo'õ' nduu' tutu ña ni ti'vi' Jesús nda'a' ña ndiaa chuun' nuu' ne nakayá xa'a' a, ne ndiee' ñuu Laodicea

¹⁴ 'Nuu' ángele, ña ndiaa chuun' nuu' ne nakayá xa'a' i, ne ndiee' ñuu Laodicea ndii, ña yo'õ' ke'i un': "Ña nduu' sakan' na kunduu a, ña ndiee' yu'u' ndaku, ña ka'án ña ndixa, ña ni xaa

sakan', te ni xa'a Ndiosí sakuu' ña yoo ndii, ña yo'o' ka'án a: ¹⁵ Xiní i ña xaa' un', te xiní tu i ña ni ndee i'ni' ka un' nuu' ichi' i, te ni ndee vixin tu un' nuu' a. Va'a ka naa' vixin un', uun i'ni' un' nuu' ichi' i. ¹⁶ Ndisu xa'a' a ña ni ndee i'ni' ka un' nuu' ichi' i, te ni ndee vixin tu un', süu' jaan' ndii i'ni' vixin kuiti' un' nuu' ichi' i jaan' ndii, xa xito' nduxan kuii i yo'ó. ¹⁷ Sakan' ña ka'án un' ndii: Te vika' nduu' i, te ni natijn i kua'a' ña vika'. Te kuäsa' natiin i xa'a' ndee iin ña'a, kachi un'. Ndisu nuu' yu'u ndii, te nacha'an nduu' un', te te natiin xava'a nduu' tu un'. Te te nda'vi koo' chukuu' kuu' ni tu nduu' un'. Te sakan' tu ndee naa te tüvi' nuu' nduu' un'. Te ndee naa te iin' vichi' nduu' tu un'.

¹⁸ Ña jaan' na kuii' ka'án i xiin' un' ña va'a ka nuu' yu'u sata' un' ña va'a ka ña nduu' ndee naa kaä kua'a, ña ndundoo' nuu' ñu'u i'ni' va, te kuvika' un' xa'a' ña nduu' kuenta i. Te sata' tu un' toto yaa nuu' i kui'nu un', te kaka iin' vichi' un', te kuchani un', te sakan' tu sata' un' xa'an tatan' te taan un' nduchi' nuu' un', te kuvi kuni un' ña nduu' kuenta i. ¹⁹ Te yu'u ndii, kani kuento i sakuu' ne ndani i, te kani tu ña'a' i tundo'o'. Xa'a' a jaan' na kundikun un' yu'u xiin' iin kani' nimá un', te nama un' nimá un' nuu' kuachi un'. ²⁰ Te koto un', yu'u ndii, yoo te yoo i nuu' ki'e, te kana' i ndo'ó. Te yoo ka nduu' ne xini so'o tachi' yu'u' i, te nakujin nja ña ka'án i, te saxka'ndia nja yu'u vi'e nja ndii, xka'ndia i vi'e nja, te kuxi inga' i xiin' nja ña xaxi' xakuua'. ²¹ Te ne kanando nuu' sakuu' tundo'o' ña koo ndii, taxi i kundiee nja mii' xa'ndia chuun' i, ndee naa ni xaa i ni kanando i te ndu'u' i mii'

xa'ndia chuun' yuva' i. ²² Yoo ka nduu' ne xa ni nunia' Ndiosí so'ò ndii, na taxí so'ò nja ña ka'án Espíritu Santo xiin' ne nakayá xa'a' i, ne ndiee' nuu' ñu'u' Asia" —ni kachí a xiin' i.

4

Xaka'nu' ña ndiee' ndivi' Ndiosí

¹ Kii' ni ndi' i ni satuví a ña jaan' nuu' i ndii, ni xini i ña nunia' iin yi'e' ndivi', te ni xini so'ò ni tukuu i tachi' yu'u', ña ni xini so'ò i ña nuu', ña ti'e' ka'án a ndee naa tachi' iin ndachuun'. Te ni ka'an a xiin' i ndii:

—Kua'an kaa yo'o', te nia'a i yo'ó ña xka'ndia kij' ndi' i ña kaa' —ni kachí a.

² Te xaka'án e', te ni sakutu' Espíritu Santo nimá i, te ni xini i iin' iin tei ka'nu' ndivi', te ndu'u' iin te yivi' nuu' tun' jaan'. ³ Te te ndu'u' nuu' tei jaan' ndii, ndatun' va yi'é ra ndee naa yuu' ndatun' ña nani' jaspe, xiin' yuu' kua'a ña nani' cornalina. Te ndasi i'nu tei ka'nu' jaan' xiin' iin ña kaa' ndee naa koq' yanki' ndatun' ndee naa iin yuu' ña yi'é kuii' ndatun' xava'a ña nani' esmeralda. ⁴ Te ndasi i'nu tu tei ka'nu' jaan' xiin' oko kumi' ta'an tei ka'nu' mii' ndiee' ña xixa. Te ña xixa jaan' ndii, ni'nu' a toto yaa, te ndu'u' iin corona oro xini' i'in a. ⁵ Te nuu' tei ka'nu' jaan' ni kiee ñu'u' savi', te ti'e' va ni nde' i a, te ka'án tu ki'in' tachi' yu'u'. Te ndatin tu uxá ta'an choon ikan'. Te ña jaan' nduu' uxá ta'an Espíritu Ndiosí. ⁶ Te sakan' tu yoo iin ña yi'é ndee naa mini yuu' tata yatín nuu' tei ka'nu' jaan'. Te yi'é kaxi' a ndee naa yuu' ña nani' cristal.

Te yaṭin teḷ ka'nu' jaan' xiin' saa kua'an xiin' nu' ndii, yoo' kumi' ta'an ña tiaku. Te saa kua'an iin' ña jaan' yoo nduchi' nuu' a naa kuu' xata' a xiin' nuu' a. ⁷ Te ña tiaku, ña iin' ndii, naa kaa' león kaa' a. Te ña tiaku, ña uvj' ndii, naa kaa' sindiki' sava kaa' a. Te ña tiaku, ña unj' ndii, naa kaa' nuu' te yivj' kaa' nuu' a. Te ña tiaku, ña kumi' ndii, naa kaa' tasu' kij' ta'nu' ri' kaa' a. ⁸ Te yoo inu' ta'an ndixin i'in kumi' saa' ña tiaku jaan'. Te saa kua'an iin' a yoo nduchi' nuu' a. Te nduvi' xiin' ñuu' ndii, xikuiín a ña ka'an a ndii: Ña su'un, ña su'un, ña su'un nduu' xto'o e' Ndiosí.

Te ña ka'nu' koo' chukuu' nduu' a.

Te nj' yoo a, te yoo a, te kuaxi a.

Kachi a.

⁹ Te xita' kumi' saa' ña tiaku jaan' yaa nuu' ña ndu'u' nuu' teḷ ka'nu', ña tiaku ndee ndi'i' nj' kivi' jaan', te xaka'nu' ña'a' a, te tiin' ka'nu' ña'a' a, te taxi' tu a ña chindani ña jaan'. Te sakuu' ichi' kij' xaa' ña jaan' sakan' ndii, ¹⁰ xikundieé ndiee oko kumi' saa' ña xixa jaan' nuu' ña ndu'u' nuu' teḷ ka'nu' jaan', te xaka'nu' a ña tiaku ndee ndi'i' nj' kivi' jaan'. Te chindu'u' i'in ña xixa jaan' corona oro, ña ndu'u' xini' a, yaṭin nuu' teḷ ka'nu' jaan', te xaka'nu' a ka'an a ndii:

¹¹ Xto'o ndu Ndiosí,

xata'an ña yo'ó xito' ka'nu' ndu.

Te xata'an tu ña tjin ka'nu' ndu yo'ó,

te xata'an tu ña natjin un' ña ndiee'.

Kuachj' ndii yo'ó nj' xa'a sakuu' ña yoo.

Te xa'a' a ña kuní un' na yoo a,

te sakan' tu na nj' xa'a un'.

Nj' kachj' ña xixa jaan'.

5

Yo'o' ka'án Juan xa'a' tutu ña iin' tuví xiin' xa'a' mbee Lulu

¹ Te ñi xini i ña nda'a' kua'a' ña ndu'u' nuu' tei ka'nu' jaan' ndii, tiin' a iin' tutu ña iin' tuví, te yoo ña yoso' nuu' a xiin' xata' a. Te ndasi kutu' a xiin' uxá ta'an chí'ndu'. ² Te ñi xini tu i iin' ángele ka'nu' va ña ka'án ndoso' ti'e' va ndii:

—¿Yoo nduu' ne xata'an ta'vi' chí'ndu' kaa' te nunia' ña tutu kaa'? —ñi kachi a.

³ Ndisu koo' ndee iin' ña xata'an nunia' tutu jaan', ñi ndee ndivi', ñi ndee nuu' ñu'u' iin' yivi', ñi ndee tixin ñu'u' ndii, koo' ña koo' chukuu', te nunia' a tutu ña iin' tuví jaan', te ka'vi' ña'a' a. ⁴ Te ñi xaku kua'a' i, sakan' ña koo' ndee iin' ña xata'an te nunia' a tutu jaan', te ka'vi' ña'a' a.

⁵ Sakan' te ñi ka'an iin' ña xixa jaan' xiin' i ndii:

—Kuäku ka un'. Koto un', ña nduu' león cuenta ne vi'e Judá, ña nduu' tu siani' xika' ka'nu' David ndii, xa ñi kanando a nuu' ña ndiva'a, sakan' na yoo ndiee' a te ta'vi' a uxá saa' chí'ndu' kaa', te nunia' a tutu ña iin' tuví kaa' —ñi kachi a xiin' i.

⁶ Sakan' te ñi xini i ña ma'in' kumi' saa' ña tiaku jaan', xiin' ma'in' mii' iin' tei ka'nu' jaan', xiin' ma'in' ña xixa jaan' iin' iin' ña nduu' Mbee Lulu. Te ña jaan' ndii, nia'á iin' a ña ñi xa'ni' ña'a' ne yivi'. Te ñi yoo uxá ta'an ndiki' a, te ñi yoo tu uxá ta'an nduchi' nuu' a. Ña jaan' nduu' uxá ta'an Espiritu, ña tianu' Ndiosí nuu' ne ndiee' kanii' i'in' xaan' iin' yivi'. ⁷ Te ñi xa'an natiin' Mbee Lulu jaan' tutu ña iin' tuví jaan' nda'a' kua'a' ña ndu'u' nuu' tei ka'nu' jaan'. ⁸ Te

kii' n̄i naṭīin a tuṭu jaan' ndii, n̄i x̄ikundiee ndiee
 kumi' saa' ña tiaku jaan' xiin' oko kumi' saa' ña
 x̄ixa jaan' nuu' Mbee Lulu jaan'. Te i'in ña jaan'
 tiin' iin̄ nuu' ña xandaa', ña nani' arpa, te n̄i tiin̄
 tu a ko'o' oro mii' ñu'u' suxa chú'ma. Te suxa
 chú'ma jaan' nduu' ña ka'án ne nduu' kuenta
 Ndiosí xiin' a. ⁹ Te n̄i x̄ita a iin̄ yaa xaa' nuu'
 Mbee Lulu jaan' ka'án a ndii:

Xata'an ña naṭīin yo'ó tuṭu ña iin' tuví kaa',
 te ta'vi' un' chí'ndu' kaa',
 sakan' ña xa n̄i xa'n̄i' te yivi' yo'ó,
 te xiin' ní' un' n̄i k̄i'in un' sakuu' nuu' ne yivi'
 te kunduū n̄ia ndītia Ndiosí.
 Te n̄i k̄iee sakuu' ne jaan' nuu' sakuu' i'in̄ t̄i'vi
 chie,

nuu' ne yoo tu'un̄ m̄ii',
 xiin' nuu' sakuu' ñuū ka'nu' xiin' nda'a' a,
 xiin' nuu' sakuu' nuu' ne yivi'.

¹⁰ Te n̄i san̄anduu' ña'a' un' iin̄ t̄i'vi ne xa'ndia
 chuun' kuu' nuu',
 te kunduū tu n̄ia sutu,
 te kaka nuu n̄ia nuu' Ndiosí e'.

Te ka'ndia chuun' n̄ia nuu' ne yivi' iin̄ yivi'.
 N̄i kachi' ña x̄ixa jaan'. ¹¹ Ikan' te n̄i x̄in̄i i mií
 n̄i mií n̄i ángele saa kua'an̄ xiin' tei ka'nu' jaan'.
 Te n̄i x̄in̄i so'o tu i tach̄i' yu'u' a, xiin' tach̄i' yu'u'
 kumi' saa' ña tiaku jaan', xiin' ña x̄ixa jaan'. ¹² Te
 ti'e' n̄i kuaa' sakuu' ña jaan' ndii:

Mbee Lulu, ña xa n̄i xa'n̄i' te yivi' yo'o' ndii,
 xata'an̄ ña naṭīin a ña ndiee',
 xiin' ña vika',
 xiin' ña ndichi va.
 xiin' ndiee',
 xiin' ña tiin̄ ka'nu' ña'a' e',

xiin' ña ndatun' xava'a,
 xiin' ña xaka'nu' e' nuu' a.
 Ña jaan' ni kachi a.

¹³ Te ni xini so'o i ka'an sakuu' ña ni xa'a
 Ndiosí, naa kuu' ña ndiee' ndivi', xiin' ña ndiee'
 nuu' ñu'u' iin yivi', xiin' ña ñu'u' tixin ñu'u', xiin'
 ti' ñu'u' mini ka'nu' ndii:

Ña ndu'u' nuu' tej ka'nu' kaa' xiin' Mbee Lulu
 ndii,

na natiin a ña xaka'nu' ña'a' e',
 xiin' ña tiin' ka'nu' ña'a' e'
 xiin' ña ndatun' xava'a,
 xiin' ña ndiee' ndee' ndi'i' ni kivi'.
 Ni kachi a.

¹⁴ Te ni ka'an kumi' saa' ña tiaku jaan' ndii:

—Sakan' na kundu'u a —ni kachi a.

Te ni xikundiee ndiee oko kumi' saa' ña xixa
 jaan', te ni xaka'nu' a ña tiaku ndee' ndi'i' ni kivi'
 jaan'.

6

*So'o ni xaa a kii' ni ta'vi' Jesús chi'ndu' ña
 ndasi tutu ña iin' tui jaan'*

¹ Te ni xini i kii' ni ta'vi' Mbee Lulu jaan' iin
 chi'ndu' ña uxa ta'an jaan'. Te ni xini so'o i tachi'
 yu'u' iin ña tiaku, ña kumi' ta'an jaan', ka'an ti'e'
 a ndee' naa nde'í savi' ndii:

—Ñia'a —ni kachi a.

² Te ni xini i ni keta iin kuei yaa. Te te yoso'
 ti' jaan' ndii, ni'i' ra iin itun' toso. Te ni natiin ra
 iin corona ña kundu'u' xini' ra. Te ni kanando
 ra. Te kua'an ra, te kanando ka ra.

³ Te kij' n̄i n̄unia' Mbēe Lulu jaan' chi'ndu' ña uvi ndii, n̄i xini so'o i ña n̄i ka'an ña tiaku, ña uvi jaan' ndii:

—N̄ia'a —n̄i kachi a.

⁴ Te n̄i ketā iin kuei kua'a ñu'u. Te te yoso' ti' jaan' ndii, n̄i nat̄iin ra ndiee' te sakunta'an' ra ne yivi' iin yivi', te ka'ni' ta'an' n̄ia. Te n̄i nat̄iin tu ra iin ichi nani' va.

⁵ Te kij' n̄i n̄unia' Mbēe Lulu jaan' chi'ndu' ña un̄i ndii, n̄i xini so'o i n̄i ka'an ña tiaku, ña un̄i jaan' ndii:

—N̄ia'a —n̄i kachi a.

Te n̄i xini i n̄i ketā iin kuei ndiaa'. Te te yoso' ti' jaan' ndii, ni'i' ra iin kāa ña xikuitá ña'a. ⁶ Te n̄i xini so'o i ña keta' iin tachi' yu'u' tein kumi' saa' ña tiaku jaan' te n̄i ka'an a ndii:

—Iin kilo kūiti' yuchi' ndikin' trigo, te kondia a xu'un' ña ki'in' te yivi' xa'a' iin kivi'. Te un̄i ta'an kilo yuchi' ndikin' cebada kūiti', te kondia a xu'un' ña ki'in' te yivi' xa'a' iin kivi'. Ndisu s̄anduxin un' xa'an oliva, n̄i ndee s̄anduxin tu un' vino va'a —n̄i kachi tachi' jaan'.

⁷ Te kij' n̄i n̄unia' Mbēe Lulu jaan' chi'ndu' ña kumi' ndii, n̄i xini so'o i ña n̄i ka'an ña tiaku, ña kumi' jaan' ndii:

—N̄ia'a —n̄i kachi a.

⁸ Te n̄i xini i n̄i ketā iin kuei yāa ndii. Te te yoso' ti' jaan' ndii, ña xi'í nani' ra. Te yat̄in va ndikun yavi ndii xata' ra. Te n̄i nat̄iin uvi saa' te jaan' ndiee', te ka'ni' ra iin ta'vi' ña kumi' ne ndiee' iin yivi' xiin' ñu'u, xiin' soko, xiin' kui'e, xiin' kiti' iku'.

9 Te kij' n̄i n̄unia' Mbēe Lulu jaan' chi'ndu' ña u'un ndii, n̄i x̄inj̄ i ña ñu'u' ne n̄i xi'i xa'a' ña nduu' mii' nasoko' ne yivi' ña'a nuu' Ndiosí. Te n̄i xa'ni' ne yivi' ne jaan' xa'a' a ña n̄i ka'an ndoso' n̄ia tu'un Ndiosí, te n̄i ndiee yu'u' te n̄i ndiee yu'u' n̄ia xa'a' a. 10 Te ti'e' n̄i ka'an n̄ia ndii:

—Xto'o, kumi' un' sakuu' ña ndiee', te ña su'un nduu' tu'un'. Te sakan' tu' ndixa kuu' un'. ¿Amaa vi' kendiaa' ya'vi un' nuu' ne ndiee' iin yivi' xa'a' a ña n̄i xa'ni' n̄ia ndu'u, te sando'o' ña'a' un'? —kachi ne jaan'.

11 Sakan' te n̄i tax̄i Ndiosí nda'a' i'in n̄ia iin toto yaa nani'. Te n̄i ka'an a xiin' n̄ia ña nandiee' ka n̄ia ndee sie ndee skachi' xinu' ne ta'an' n̄ia, ne xika' nuu' tu' nuu' a, ne kuv̄i tu' naa n̄i xi'i ne jaan'.

12 Te kij' n̄i n̄unia' Mbēe Lulu jaan' chi'ndu' ña iñu ndii, ndiee' va n̄i taan. Te n̄i ku'u iin yavi nuu' ñu'u ndee naa toto ndiaa'. Te n̄i ku'u kua'a ndiaa' yoo' ndee naa n̄i'. 13 Te tiuun', ti' ndiee' ndivi' ndii, n̄i koyo ri' nuu' ñu'u' iin yivi' ndee naa koyo ndoko' higuera itia' nda'a' itun' a kij' xika' ndiee' tachi'. 14 Te ndivi' ndii, n̄i natuvi' a ndee naa tutu ña iin' tui. Te sakuu' iku' ndii, n̄i nama a mii' ita' a. Te sakuu' ñu'u' ña ndasi i'nu xiin' m̄inj̄ ka'nu' ndii, n̄i nama mii' ndiee' a. 15 Te ne xa'ndia chuun' kuu' nuu' ka nuu' ne yivi' iin yivi', xiin' ne ka'nu' kuu' nuu', xiin' ne vika', xiin' ne kumi' ña ndiee' nuu' te xiin', xiin' ne kumi' ndiee', xiin' sakuu' ne xiko' ni'i' iin xto'o, xiin' ne xika' ndika' ndii, n̄i t̄isi'e xiin' m̄ij̄i' n̄ia iku' t̄ix̄in kava' xiin' t̄ix̄in yuu' na'nu'. 16 Te n̄i ka'an n̄ia xiin' iku' xiin' yuu' na'nu' jaan' ndii:

—Koyo ndo' xini' ndu te tisi'e ndo' ndu'u nuu' ña ndu'u' nuu' tei ka'nu' xiin' nuu' ña sando'o' Mbee Lulu kaa' ndu'u'. ¹⁷ Kuachi ndii xa ni xaa kivi' ña sando'o' Ndiosí xiin' Mbee Lulu kaa' ndu'u, te ndee iin ne yivi' küvi kundieni nuu' tundo'o' jaan' —ni kachi ña xiin' ña jaan'.

7

So'o ni xaa a kii' ni chindu'u' ángele sello ti'e' ciento uvi xiko kumi' mií ne yivi'

¹ Te kii' ni ndi'i ña ni satuvi a ña jaan' nuu' i ndii, ni xini i ita' ndichi kumi' ta'an ángele kumi' saa' xaan' mií kuaxi tachi' nuu' ñu'u' iin yivi'. Te táxi a xka'ndia ndee iin tachi' jaan' nuu' iin yivi', ni ndee nuu' mini ka'nu', ni ndee nuu' ndee iin itun'. ² Te ni xini tu i kuaxi keta inga ángele mií keta' ñu'u'. Te ni'i' a sello Ndiosí tiaku. Te ni ka'an ti'e' a xiin' kumi' saa' ángele jaan', ña xa ni natijn ndjee' te sanduxín a ñu'u' iin yivi' xiin' mini ka'nu' jaan', ka'an a ndii:

³ —Sánduxín ndo' ñu'u' iin yivi', ni ndee mini ka'nu', ni ndee itun', ndee ndi'i chindu'u' ndu sello yo'o' ti'e' ne xika' nuu' nuu' Ndiosí e' —ni kachi ángele jaan'.

⁴ Te ni xini so'o i saa ta'an te yivi' ni chindu'u' ángele jaan' sello jaan' ti'e', ciento uvi xiko kumi' mií kuu' ra. Te te jaan' nduu' siani' te uxi uvi ti'vi te nduu' kuenta ne vi'e' Israel. ⁵ Sakan' na ni chindu'u' a sello jaan' ti'e' uxi uvi mií ne nduu' ichi' Judá. Te ni chindu'u' tu a sello jaan' ti'e' uxi uvi mií ne nduu' ichi' Rubén. Te ni chindu'u' ni tu a sello jaan' ti'e' uxi uvi mií ne nduu' ichi' Gad. ⁶ Te ni chindu'u' tu a sello jaan' ti'e' uxi uvi

mií ne nduu' ichi' Aser. Te ni chindu'u' ni tu a sello jaan' ti'e' uxí uvi mií ne nduu' ichi' Neftalí. Te ni chindu'u' ni tu a sello jaan' ti'e' uxí uvi mií ne nduu' ichi' Manasés. ⁷ Te ni chindu'u' ni tu a sello jaan' ti'e' uxí uvi mií ne nduu' ichi' Simeón. Te ni chindu'u' ni tu a sello jaan' ti'e' uxí uvi mií ne nduu' ichi' Leví. Te ni chindu'u' ni tu a sello jaan' ti'e' uxí uvi mií ne nduu' ichi' Isacar. ⁸ Te ni chindu'u' tu a sello jaan' ti'e' uxí uvi mií ne nduu' ichi' Zabulón. Te ni chindu'u' ni tu a sello jaan' ti'e' uxí uvi mií ne nduu' ichi' José. Te sakan' tu ni chindu'u' a sello jaan' ti'e' uxí uvi mií ne nduu' ichi' Benjamín.

Ne kua'a' koo' chukuu', ne ni'nu' toto yaa nani'

⁹ Te kii' ni ndi'i ña ni tuvi jaan', sakan' te ni xini i kua'a' koo' chukuu' ne yivi'. Kua'a' va kuu' nja, te ndee iin ne yivi' küvi ka'vi ña'a'. Te ne jaan' ndii, ni kiee nja nuu' sakuu' nuu' ne yivi'. Te ni kiee tu nja nuu' sakuu' i'in ti'vi chie. Te ni kiee ni tu nja nuu' sakuu' ñuu' ka'nu' xiin' nda'a' a. Te sakan' tu ni kiee nja nuu' sakuu' ne yoo tu'un mii'. Te ni ita nja yatın nuu' tej ka'nu' jaan' xiin' nuu' ña nduu' Mbee Lulu jaan'. Te ni'nu' nja toto yaa nani', te ni'i tu nja ñuu' nda'a' itun'. ¹⁰ Te ti'e' ni kuaa' nja ka'an nja ndii:

Xa iin ndaa' Ndiosí e',
ña ndu'u' nuu' tej ka'nu'
xiin' Mbee Lulu kujti' sakakú yoo'.

Ni kachi nja.

¹¹ Te ita' sakuu' ángele jaan' saa xinunduú yatın tej ka'nu' jaan' xiin' mii' ndiee' oko kumi' saa' ña xixa jaan', xiin' kumi' saa' ña tiaku jaan'. Sakan' te ni xikundiee ndiee sakuu' a yatın nuu'

teḽ ka'nu' jaan', te nḽ xaka'nu' a Ndiosí, ¹² te ka'án
a ndii:

Sakan' na kunduu a.

Na naṭṭin Ndiosí e' sakuu' ña xaka'nu' e' nuu' a,

xiin' ña ndatun' xava'a,

xiin' ña ndichi,

xiin' ña chindani ña taxi' e' nuu' a,

xiin' ña tiin' ka'nu' ña'a' e',

xiin' ña xa'ndia chuun',

xiin' ña ndiee' ndee' ndi'i' nḽ kivi'.

Sakan' na kunduu a.

Nḽ kachi a.

¹³ Sakan' te nḽ ka'an jin ña xixa jaan' xiin' i
ndii:

—¿Yoo nduu' ne ni'nu' toto yaa kaa', te mii' nḽ
kiee nja? —nḽ kachi a.

¹⁴ Te nḽ ka'an i xiin' a ndii:

—Mii' yo'ó xiní, tákui'e —nḽ kachi i.

Te nḽ ka'an a xiin' i ndii:

—Ne kaa' nduu' ne xa nḽ xka'ndia tundo'o'
chie, te nḽ naṭṭia nja toto nja kaa' xiin' ní' Mbee
Lulu kaa', sakan' na nḽ nduyaa nja. ¹⁵ Xa'a' a
jaan' na ita' nja yaṭin nuu' teḽ ka'nu' mii' ndu'u'
Ndiosí. Te xika' nuu' nja nuu' a nduvi' xiin' ñuu
ṭixin yukun' a. Te mii' Ndiosí jaan', ña ndu'u'
nuu' teḽ ka'nu' jaan', koḽ xiin' nja, te koṭo ña'a'
a. ¹⁶ Te kōo' kivi' kundo'o' ka nja xa'a' ña xaxi',
nḽ ndee' xa'a' ṭikui. Te nḽ ndee' kã'mi tu ña'a'
ñu'u, te nḽ ndee' ĩ'ni' ka tu kunḽ nja. ¹⁷ Sakan' ña
Mbee Lulu, ña iin' yaṭin mii' iin' teḽ ka'nu' kaa',
koṭo ña'a', te kundjaka ña'a' a ṭiko'yo' mii' yoo'
ṭikui, te' nduu' kivi' ñuu ña kōo' kivi' ndi'i', te
mii' Ndiosí naku'a' sakuu' ṭikui te' kieve' nduchi'
nuu' nja —nḽ kachi ña xixa jaan' xiin' i.

8

Sọ'ọ nị xaa a kii' nị nunia' Jesús ch'i'ndu' ña uxą

¹ Te kii' nị nunia' Mbee Lulu ch'i'ndu' ña uxą ndii, nị kutaxin' kaa' kanii' ndivi' yatin' sava hora. ² Sakan' te nị xini i uxą ta'an ángele ña ita' ndichị yatin nuu' Ndiosí. Te nị natiiin i'in a iin ndachuun' tun' ni'i' ichi'. ³ Ikan' te nị kixin inga ángele ni'i' a iin ko'ọ' chu'ma oro, te nị xikuiin ndichị a yatin nuu' a mii' xi xixi suxa chu'ma. Te nị natiiin a kua'a' suxa chu'ma, te nị sanduiin ña'a' a xiin' sakuu' ña ka'an ne nduu' kuenta Ndiosí xiin' a. Te ka'mi ángele jaan' uvi saa' ña jaan' nuu' ña nị kua'a' xiin' oro, ña iin' yatin nuu' tei ka'nu' jaan'. ⁴ Te nda'a' ángele jaan' nị klee ñu'ma suxa chu'ma jaan' xiin' ña ka'an ne jaan' xiin' Ndiosí, te kua'an kaa a nuu' Ndiosí mii' ndu'u' a. ⁵ Sakan' te nị ki'in ángele jaan' ko'ọ' chu'ma jaan', te nị sakutu' ña'a' a xiin' ñu'u' tikeí ña ñu'u' jaan', te nị xatĩa a ñu'u' jaan' nuu' ñu'u' iin yivi'. Te ti'e' va nị nde'i savi', te nị tiaku tachị' yu'u' ndee naa ka'an ne yivi', te ndiee' va nị klee ñu'u' a, te nị taan va.

Sọ'ọ nị xaa a kii' nị tivi ángele jaan' ndachuun', tun' ni'i' ichi' jaan'

⁶ Te uxą saa' ángele, ña tiin' uxą saa' ndachuun' tun' nich'i' jaan' ndii, nị xikoọ tu'va a te tivi a tun' jaan'.

⁷ Sakan' te nị tivi ángele ña nuu' ndachuun' a. Te nị koyo i'in' xiin' ñu'u', ña saká xiin' ní', nuu' ñu'u' iin yivi'. Te nị xixi iin ta'vi' ña unj ñu'u' iin yivi'. Te nị xixi iin ta'vi' ña unj itun', tun' ita'

nuu' ñu'u' jaan'. Te ni xixi tu sakuu' ku'u kuij' nuu' ñu'u' jaan'.

⁸ Sakan' te ni tivj ángele ña uvi ndachuun' a, te ni nama nuu' minj ka'nu' iin ña kaa' ndee naa iku' kij' xixi a. Sakan' te iin ta'vi' ña unj minj ka'nu' jaan' ni nandu u ní'. ⁹ Te ni xi'j iin ta'vi' ña unj ti' ñu'u' minj ka'nu', te ni ndoñu'u' tu iin ta'vi' ña unj tundo', tun' xka'ndiá nuu' minj jaan'.

¹⁰ Sakan' te ni tivj ángele ña unj ndachuun' a, te ni nama iin tiuun' ndatin chie va ndee ndivi' ndee naa iin choon. Te ni nama ri' nuu' iin ta'vi' ña unj itia iin yivi', xiin' nuu' iin ta'vi' ña unj tikoyo'. ¹¹ Te tiuun' jaan' ndii, uva nani' ri'. Te iin ta'vi' ña unj tikui ni nandu u uva. Te kua'a' ne yivi' ni xi'j kij' ni xi'j nja te jaan', sakan' ña ni nandu u uva ra'.

¹² Sakan' te ni tivj ángele ña kumi' ndachuun' a, te ni nduxin iin ta'vi' ña unj ñu'u', xiin' iin ta'vi' ña unj yoo', xiin' iin ta'vi' ña unj tiuun', te ni kuu iin yavi iin ta'vi' ña unj sakuu' ña jaan'. Te sakan' koo' ñu'u' iin ta'vi' ña unj iin ke'in'. Te ni ndee nandioo' tu yoo' xiin' tiuun' iin ta'vi' ña unj ñuu.

¹³ Sakan' te ni ndani'j i nuu' j ndivi', te ni xini j sukun va ta'nu' iin tasu' ka'an ti'e' ri' ndii:

—Nda'vi, nda'vi, nda'vi va ne ndiee' nuu' ñu'u' iin yivi' kij' tivj unj ta'an ka ángele kaa' ndachuun' a —ni kachi ti' jaan'.

9

Sq'o ni xaa a kij' ni tivj ángele ña u'un ndachuun' a

¹ Sakan' te ni tiví ángele ña u'un ndachuun' a, te ni xini i ña xa ni nama iin tiuun', ti' ni keta ndee ndivi', nuu' ñu'u' iin yivi'. Te ni natiin ri' nda'a' ña nuniá' yavi kunu va. ² Te ni nunia' ri' yavi kunu va jaan'. Te ni kiee kua'a' xava'a ñu'ma ndee naa kua'a' ñu'ma kiee' iin xitun chie xava'a. Te ni kuu iin yavi ndee ni ndasi ñu'ma jaan' ñu'u' ndee ni sativi' tu a tachi'. ³ Te tein ñu'ma jaan' ni kiee tika. Te ni nakuchi ri' nuu' ñu'u' iin yivi'. Te ni natiin ri' ña ndiee' ndee naa ña kumi' tisu'ma. ⁴ Te ni ki'in chuun ri' ña sanduxin ri' itia ña yoo nuu' ñu'u' iin yivi', uun sanduxin ri' itun', uun sanduxin ri' ku'u. Süu' jaan' ndii ni ki'in chuun kuiti' ri' te sando'o' ri' ne yivi', ne koo' sello Ndiosí ndu'u' ti'e'. ⁵ Te sakan' tu ni ki'in chuun ri' te ka'ni' ri' ne yivi' jaan'. Süu' jaan' ndii ni ki'in chuun ri' te sando'o' u'vi va ña'a' ri' u'un ta'an yoo'. Te ña u'vi, ña sando'o' ti' jaan' ndii, u'vi a ndee naa kij' xaxi' tisu'ma iin ne yivi'. ⁶ Te kivi' jaan' ndii, nanduku' ne yivi' jaan' ña xi'í. Ndisu koo' a kuni' nia, te ka'an tu nimá nia kuví nia xa'a' a ña u'vi va xini nia, ndisu küvi kuví nia.

⁷ Tika jaan' ndii, naa iin' kuei, ti' xa xito' koso' te yivi' kij' ku'un ra ñu'u, iin' ri'. Te i'in ri' ndii, ndu'u' iin ña kaa' ndee naa corona oro xini' ri'. Te nuu' ri' ndii, naa iin' nuu' ne yivi' iin' a. ⁸ Te ixi' xini' ri' ndii, naa iin' ixi' xini' ña'a' iin' a, te nu'u ri' ndii, naa iin' nu'u león iin' a. ⁹ Te ni ni'nu ri' iin ña kaa' ndee naa ka'a ti'e' ña ni'nu' te xiin'. Te ti'e' va ni'i' ndixin ri' ndee naa ni'i' kua'an kua'a' xava'a kuei kij' taxa'an' ri' xita' ri' carreta kij' yoo ñu'u. ¹⁰ Te ni yoo su'ma' ri', te ni

yoo tu iñu' a ndee naa t̄isu'ma. Te xiin' su'ma' ri' jaan' yoo ña ndiee' ri' te sando'o' ri' ne yivi' u'un ta'an yoo'. ¹¹ Te ña xa'ndia chuun' nuu' ri' ndii, ángele, ña xa'ndia chuun' yavi kunu va jaan', nduu' a. Te Abadón nani' ángele jaan' xiin' tu'un hebreo. Te xiin' tu'un griego ndii, Apolión nani' a.

¹² Xa ni ndi'i tundo'o' kini va ña nuu'. Ndisu chuun xa'a' va ndo'. Kusaa' yoo ka uvi ta'an a.

¹³ Sakan' te ni t̄ivi ángele ña iñu ndachuun' a. Te ni xini so'o i iin tachi' yu'u' ña ni keta ma'in kumi' saa' ndiki' ña yoo' nuu' ña ni ku'a'a xiin' oro, ña iin' yat̄in nuu' Ndiosí. ¹⁴ Te ni ka'an tachi' yu'u' jaan' xiin' ángele ña iñu, ña kumi' ndachuun' tun' nich'i jaan' ndii:

—Kua'an te sajin' un' kumi' saa' ángele, ña t̄in ndiee' yu'u' it̄ia ka'nu', ña nani' Éufrates —ni kachi' tachi' yu'u' jaan'.

¹⁵ Te ni sajin' kumi' saa' ángele jaan' te ka'ni' a iin ta'vi' ña un̄i ne yivi' iin yivi'. Sakan' ña xa xa'a' hora jaan', xiin' kivi' jaan', xiin' yoo' jaan', xiin' kuiya jaan' ni xikoo tu'va ángele jaan'. ¹⁶ Te ni xini so'o i ña uvi ciento millón kuu' te x̄in', te yoso' kuei jaan'. ¹⁷ Te ni satuví tukuu a nuu' i, te ni xini i kuei xiin' te yoso' ti' jaan'. Te ña kasi t̄ia'ni ña ni'nu' te yoso' ri' ndii, ña kua'a ñu'u, xiin' ña ndi'e' ndee naa yuu' ña nani' zafiro, xiin' ña kuaan ndee naa azufre nduu' a. Te x̄ini' ti' jaan' ndii, ndee naa iin' x̄ini' león iin' a. Te ni kiee ñu'u, xiin' ñu'ma, xiin' azufre yu'u' ri'. ¹⁸ Te ni xi'i iin ta'vi' ña un̄i ne ndiee' iin yivi' ni xaa un̄i ta'an tundo'o' chie jaan', ña nduu' ñu'u, xiin' ñu'ma, xiin' azufre, ña ni kiee yu'u' ri' jaan'.

19 Kuachì ndii ñi kumi' kuei jaan' ña ndiee' xiin' yu'u' ri', xiin' su'ma' ri'. Sakan' ña naa iin' xini' koo' iin' xini' su'ma' ri' jaan'. Te xiin' ña jaan' ñi satuxu'ví ri' ne yivi'.

20 Te ne ñi xi'i ñi xaa tundo'o' jaan' ndii, tee' ndee ñi xini ña tundo'o' jaan', ndisu ñi nama ña nimá ña te nakoo ña ña ña'a ña xaa' ña, süu' jaan' ndii kusaa' xaka'nu' ka ña ña ndiva'a, xiin' ndiosí ña kua'a xiin' oro, xiin' plata, xiin' kaá kua'a, xiin' yuu', xiin' itun', tee' ndee küvi kuni ña jaan', te küvi tu kuni so'o a, te ñi ndee küvi tu kaka a. 21 Te ñi nama tu ña nimá ña te nakoo ña ña xa'ni' ña ne yivi', xiin' ña kuini', xiin' ña xiin' ña, xiin' ña xakui'na' ña.

10

Kuaxi nuu inga ángele ndiee' va xiin' tutu lulu ña iin' tui

1 Sakan' te ñi xini i inga ángele ndiee' va ña kuaxi nuu a ndee ndivi'. Te ángele jaan' ndii, iin' suku' a iin viko'. Te ndu'u' tu koo' yanki' xini' a. Te yi'é nuu' a ndee naa ñu'u'. Te xa'a' a ndii, ndee naa iin' ñu'u' ndichi iin' a. 2 Te tiin' a iin tutu lulu tun' yoo' ña nunia'. Te ñi xani' a xa'a' kuá'a a nuu' mini ka'nu'. Te xa'a' itin a ñi xani' a nuu' ñu'u'. 3 Te ñi nde'i ti'e' a ndee naa nde'i iin león. Te kii' ndi'i ñi nde'i a ndii, ñi nakuiin uxá saa' ña nde'í savi'. 4 Te kii' ñi ka'an ña nde'í savi' jaan', te xa xito' ke'i i ña ñi ka'an a ndii, ñi xini so'o i iin tachi' yu'u' ña keta' ndivi', ña ka'an ndii:

—Taxa'a s̄i'e un' ña n̄i x̄in̄i so'o un' jaan'. Kē'i un' ña n̄i ka'an ux̄a saa' ña nde'í sav̄i' kaa' —n̄i kach̄i tach̄i' yu'u' jaan' xiin' i.

⁵ Sakan' tē ángele, ña n̄i x̄in̄i i iin' nuu' m̄in̄i ka'nu' xiin' nuu' ñu'u' jaan' ndii, n̄i ndan̄i' i a nda'a' a ndivi'. ⁶ Tē n̄i ka'an a ndii:

—Ndiosí, ña yoo ndee ndi'i' n̄i kivi', ña n̄i xa'a ndivi' xiin' sakuu' ña yoo' t̄ix̄in a, xiin' iin yivi' xiin' sakuu' ña yoo' nuu' a, xiin' m̄in̄i ka'nu' xiin' sakuu' ña ñu'u' t̄ix̄in a, nduu' ña x̄in̄i ña n̄a'a' ka tē ndi' i iin yivi'. ⁷ Süu' jaan' ndii ki' xaa kivi' ña t̄ivi' ángele ña ux̄a ndachuun' a ndii, saxinú a ña n̄i ch̄itun̄i s̄i'e a, ña n̄i ka'an a xiin' ne xika' nuu' nuu' a, ne n̄i ka'an tiakú tu'un a —n̄i kach̄i ángele jaan'.

⁸ Sakan' tē n̄i ka'an n̄i tukuu tach̄i' yu'u' ña n̄i x̄in̄i so'o i n̄i ket̄a ndivi' jaan' xiin' i ndii:

—Kua'an tē na'in un' tutu lulu tun' yoo' ña nunia', ña ni'i' ángele, ña iin' nuu' m̄in̄i ka'nu' xiin' nuu' ñu'u' jaan' —n̄i kach̄i a.

⁹ Tē n̄i xa'an i nuu' ángele jaan', tē n̄i xikan i tutu lulu jaan' nuu' a. Tē n̄i ka'an a xiin' i ndii:

—Na'in a, tē kaxi' un'. Kuu uva a t̄ix̄in un', ndisu kuu vixi a ndee naa ñuñu' yu'u' un' —n̄i kach̄i ángele jaan' xiin' i.

¹⁰ Tē n̄i na'in i tutu lulu jaan' nda'a' a, tē n̄i xaxi' i a. Tē n̄i x̄in̄i i ña vixi a yu'u' i, ndisu n̄i kuu uva a t̄ix̄in i.

¹¹ Sakan' tē n̄i ka'an ka a xiin' i ndii:

—Kuní a ña ka'an tiakú tukuu un' xa'a' ña kundo'o ne ndiee' ñuu ka'nu' xiin' nda'a' a, xiin' xa'a' ña kundo'o kua'a' nuu' ne yivi', xiin' xa'a'

ne yoo tu'un mji', xiin' xa'a' ne xa'ndia chuun'
kuu' nuu' —ni kachi a.

11

Te uvi ta'an te ndiee' yu'u' xa'a' Ndiosí

¹ Te ni natijn i iin nduku tun' kaa' ndee naa iin
tun' ki'in' ku'va. Te ni ka'an iin tachi' yu'u' xiin'
i ndii:

—Kua'an te ki'in ku'va un' yukun' Ndiosí xiin'
mii' nasoko' ne yivi' ña'a nuu' a. Te sakan' tu
ka'vi un' saa ta'an ne yivi' xaka'nu' Ndiosí ikan'.

² Ndisu ki'in ku'va un' nuu' ki'e yukun' jaan', ña
nduu' kuenta ne tuku', sakan' ña ni taxí Ndiosí
nuu' ki'e jaan' nuu' ne tuku' jaan'. Te ne jaan'
ndii, mii' kuu nia xiin' ne ndiee' ñuu Jerusalén
su'un uvi xiko uvi yoo'. ³ Te tianu' i uvi ta'an
te ndiee yu'u' xa'a' i. Te te jaan' ndii, kui'nu ra
toto ña nia'á ña suchi' va ini ra. Te ka'an ndoso'
tiakú ra tu'un i iin mií uvi ciento uní xiko kivi'
—ni kachi a.

⁴ Te uvi saa' te ndiee' yu'u' jaan' nduu' uvi
saa' tun' olivo xiin' uvi saa' kandelero mii' ita'
ña tuún nuu' Ndiosí, ña nduu' xtó'q sakuu' ña
yoo iin yivi'. ⁵ Te naa' yoo ndee ka ne yivi', ne
kuni satuxu'ví ña'a' ndii, kiee ñu'u yu'u' ra te saa
ndoñu'u' ra ne ndasi' ña'a' jaan'. Te nii' sakan'
tu sandoñu'u' ra ndee ka ne kaka satuxu'ví ña'a'.

⁶ Te yoo ndiee' ra te taxí ra kuun savi' kii' xika'
ra iin yivi' ka'an tiakú ra tu'un Ndiosí. Te yoo tu
ndiee' ra te sananduu' ra tikui ní'. Te sakan' ni
tu yoo ndiee' ra te sando'o' ra ne ndiee' iin yivi'
xiin' ndee ka nuu' kui'e xatu saa ka ta'an ichi'
kuni ra.

7 Te kii' ndi'i ka'an ndoso' ra tu'un Ndiosí ndii, keta ti' nja'a yavi kunu va jaan' te kunta'an' ri' xiin' ra. Te kanando ña'a' ri', te ka'ni' tu ña'a' ri'.
 8 Te kundiee ñu'u' nde'i ra ya'ya ñuu ka'nu' mii' ni xi'i xto'o e' nuu' krusin. Te kivi' ñuu jaan' ña ka'an ndiaa ndii, ñuu Sodoma xiin' ñuu Egipto nani' a. 9 Te sakuu' ñuu ka'nu' xiin' nda'a' a, xiin' sakuu' ti'vi chie, xiin' sakuu' ne yoo tu'un mii', xiin' sakuu' nuu' ne yivi' koto ndi'e' ñu'u' nde'i ra unj kivi' yoso' sava, te taxj nja ndiee a. 10 Te va'a va kunj sakuu' ne ndiee' jin yivi' jaan' xa'a' a ña ni xi'i te jaan'. Te saka'nu' nja kivi' jaan' samanij' ta'an' nja ña'a, sakan' ña xa ni xi'i uvi saa' te ni ka'an tiaku tu'un Ndiosí, te ni sando'o' va ña'a' jaan'. 11 Ndisu kii' ni xka'ndia unj kivi' yoso' sava jaan' ndii, ni sanatiaku Ndiosí te jaan'. Te ni ndondichi ra. Te sakuu' ne ni xinj ña'a' ndii, ni yi'vi xava'a nja. 12 Sakan' te ni xinj so'o ra jin tachi' yu'u' ti'e' va ndee ndivi' ka'an a ndii:
 —Kua'an kaa ndo' yo'o' —ni kachi a.

Te ni xinj ne ndasi' ña'a' jaan' kua'an kaa ra ndivi' nuu' jin viko'. 13 Te ndiee' va ni taan hora jaan', te ni ndoñu'u' uxj ta'an ta'vi' nuu' i'in ciento nda'a' ñuu ka'nu' jaan', te ni xi'i tu uxj mií ne yivi'. Te ne ni xi'i ndii, ni yi'vi xava'a nja, ña jaan' na ni xaka'nu' nja Ndiosí ndu'u' ndivi'.

14 —Xa ni xka'ndia tundo'o' kinj va ña uvi. Te xa kuyatin' ña unj —ni kachi tachi' yu'u' jaan' xiin' i.

So'o ni xaa a kii' ni tivj ángele ña uxj ndachuun' a

15 Sakan' te ni tivj ángele ña uxj ndachuun' a, te ni tiaku kua'a' tachi' yu'u' ndivi' ka'an a ndii:

Xto'ō e' Ndiosí xiin' Cristo, ña tianu' a kuenta a ndii,
 xa ñi nañin a sakuu' ña xa'ndia chuun' iin yivi'.
 Te ña jaan' ndii, ka'ndia chuun' a ndee ndi'i' ñi kivi'.

Ñi kachi tachi' yu'u' jaan'.

¹⁶ Te ña xixa, ña oko kumi', ña ndiee' tej yatın nuu' Ndiosí ndii, ñi xikundiee ndiee a nuu' a te ñi xaka'nu' ña'a' a ¹⁷ ka'án a ndii:

Xto'ō ndu Ndiosí, ña ka'nu' koo' chukuu' nduu' un',

te yoo un', te ñi yoo tu un', te kuaxi un'.

Taxi' ndu ña chindani un',

sakan' ña xa ñi nañin un' ña ndiee' koo' chukuu',
 te xa ñi xa'a' un' xa'ndia chuun' un'.

¹⁸ Te ñi nasaa' va ne yivi' iin yivi' xini ña yo'ó,
 ndisu xa ñi xaa kivi' ña sando'o' ña'a' un'.

Te xa ñi xaa tu kivi' ña sana'má un' ne ñi xi'i.

Te xa ñi xaa tu kivi' ña viku'un ya'vi' ne xika' nuu' nuu' un',

ne ka'án tiakú tu'un un'

xiin' ne nduu' kuenta un',

xiin' sakuu' ne xito' ka'nu' yo'ó,

naa' ne ka'nu' nduu' ña,

uun naa' ne nda'vi so'ō nduu' ña,

te xa ñi xaa tu kivi' ña sandoñu'u' un' ne sanduxin iin yivi'.

Sakan' ñi kachi tachi' yu'u' jaan'.

¹⁹ Sakan' te ñi nunia' yukun' Ndiosí ña iin' ndivi'. Te tixin yukun' jaan' ndii, ñi xini i iin' xatun' mii' naá kuento ña ñi ndoo Ndiosí xiin' ne Israel. Te ñi yi'e ñu'u' savi', te ñi xini so'ō i tachi' yu'u', te ñi nde'i tu savi' jaan', te ñi taan', te sakan' tu ñi koyō i'in' na'nu'.

12

Sq'o ni xaa kuaku' kua'a chie koo' chukuu' xiin' iin ña'a'

¹ Sakan' te ni tuvī iin ña nia'á ndatun' va ndivi', suu ni xini i iin ña'a', ña' ni'nu' ñu'u, te ndu'u' yoo' xa'a' a', te ndu'u' iin corona, ña ni kua'a xiin' uxī uvī ta'an tiuun', xini' a'. ² Te ña' jaan' ndii, xa xito' kakū si'e a'. Xa'a' a jaan' na nde'í a', sakan' ña u'vī va xini a' ña kaku' si'e a' jaan'.

³ Sakan' te ni tuvī ndivi' inga ña nia'á, suu ni xini i iin kuaku' kua'a chie va, te uxā ta'an kuu' xini' ri', te uxī ta'an kuu' ndiki' ri', te ndu'u' iin corona i'in xini' ri' jaan'. ⁴ Te ni suku' su'ma' ri' ndee chaa' ta'vī' savā tiuun' ndiee' ndivi', te ni sakoyó ña'a' ri' ñu'u' iin yivi'. Te ni xikuiin kuaku' jaan' nuu' ña'a', ña' xito' kakū si'e jaan', te kuvī ndikun kaxi' ri' si'e a' jaan' kij' tuvī ra.

⁵ Sakan' te ni kakū tiaa si'e a' te ka'ndia chuun' ndiee' ra nuu' sakuu' ne yivi' ndiee' iin yivi' xiin' ña nduu' ndee na itun' kaa. Te ni na'in Ndiosí si'e ña' jaan' ndee nuu' a mii' ndu'u' a nuu' tei ka'nu' a. ⁶ Te ni xinu ña'a' jaan' iin xaan' mii' ni xava'a Ndiosí xa'a' a' mii' ichi kaa'. Te ikan' koto ña'a' a iin mií uvī ciento unī xiko kivi'.

⁷ Te ni xa'a' yoo iin ñu'u' ndivi'. Te ángele Miguel xiin' ángele nda'a' xa'a' a ndii, ni kunta'an' a xiin' kuaku' jaan' xiin' ángele nda'a' xa'a' ti' jaan'. ⁸ Ndisu ni kanando kuaku' jaan' xiin' nda'a' xa'a' ri' jaan'. Te ni kuvī ka kundu'u' ri' ndivi'. Te ni kuvī ka tu kundiee nda'a' xa'a' ri' jaan' ikan'. ⁹ Te ni xta'ni' kuaku' chie va jaan' ndivi' xiin' nda'a' xa'a' ri'. Te ni nama' ri' nuu' ñu'u' iin yivi'. Te suvī ri' nduu' koo' yata' iin yivi',

ti' nani' diablo, ña nduu' ña ndiḃa'a, te nani' tu ri' ña tiin' kuachḃi, te suḃi tu ri' xini xa'an' sakuu' ne yivi' iin yivi'.

¹⁰ Sakan' te ni xini so'o i iin tachi' yu'u' ti'e' ndivi' ka'an ndii:

Viṭin xa ni xaḃ ña sakakú Ndiosí ne nduu' kuenta a,

te kumi' a sakuu' ña ndiee',

te xa'ndia chuun' a,

te sakan' tu viṭin xa'ndia chuun' Cristo tianu' a kuenta a xiin' ndiee'.

Kuachḃi ndii xa ni xta'ni' Ndiosí ña tiin' kuachḃi ne ta'an' e', te ni skana' ña'a' a iin yivi'.

Ña jaan' ndii, ni tiin kuachḃi a ne jaan' nuu' Ndiosí nduvi' xiin' ñuu.

¹¹ Te ne jaan' ndii, ni kanando nja nuu' ña ni tiin kuachḃi ña'a' jaan'

xiin' ña ndiee' ní' Mbee Lulu, ña ni xitja xa'a' kuachḃi nja,

xiin' ña ndixa, ña ni ndiee yu'u' nja xa'a' a.

Te ni kundani kua'a' ka nja kivi' ñuu nja,

suu' jaan' ndii ni sanakua'a nja a,

te kuvj nja xa'a' ña ndixa jaan'.

¹² Sakan' na kuii' nakuatia' va ndo'ó, ña ndiee' ndivi'

te va'a va kunj ndo'ó, ña ndiee' ndivi'.

Ndisu ndo'ó, ne ndiee' nuu' ñu'u' iin yivi'

xiin' ti' ñu'u' mini ka'nu' ndii, kundo'o ya'a ndo',

sakan' ña xa ni nuu' ña ndiḃa'a mi' ndiee' ndo'.

Te xi'é xava'a a, sakan' ña xini a ña ndee ndia'vi'

kivi' yoo nuu' a te koḃ a ñaa'.

Ni kachi a.

¹³ Te ki' ni xini kuaku' jaan' ña ni xta'ni' ri' ndivi', te ni nama ri' nuu' ñu'u' iin yivi' ndii, ni

xá'a' ndikún ri' ñá'a' ñá' nì tuvì tiaá si'e jaan'.
 14 Ndisu ñá'a' jaan' ndii, nì naṭiṭin a' uvi ta'an
 ndixin na'nu' ndee naa ndixin iin tasu' chie va,
 te kuvì kuta'nu' a', te xaa a' mii' ichi kaa' mii'
 xika' nuu' kuaku' jaan', te ikan' koto ñá'a' Ndiosí
 unì kuiya yoso' sava. 15 Sakan' te nì xatja kuaku'
 jaan' kua'a' va tikui xiin' yu'u' ri' ndee nì xkoó
 iin itja ka'nu' va xata' ñá'a' jaan', ndianì te na'in
 ra' ñá' jaan'. 16 Ndisu ñu'u' nì chindiee' ñá'a'
 jaan', sakan' ñá nì nunja' a, te nì ko'nì tikui itja,
 te nì xatja kuaku' jaan'. 17 Sakan' naa' nì nasaá'
 xava'a ka kuaku' jaan' nì xini' ri' ñá'a' jaan', te
 nì keta' ri' ikan' te kua'an kunta'an' ri' xiin' siani'
 ñá' jaan', ne kandixa' ñá ka'an chuun' Ndiosí, te
 xika' ndaku tu nja nuu' ñá nì ndiee yu'u' Jesús.

13

Sq'o nì xaa uvi ta'an ti' nja'a

1 Te nì xikuijn kuaku' jaan' yu'u' mini' ka'nu'.
 Te nì xini' i keta' iin ti' iyo va kaa' mini' ka'nu'
 jaan', te yoo uxá ta'an xini' ri', te yoo tu uxì ta'an
 ndiki' ri', te ndu'u' iin corona nuu' i'in ndiki' ri'
 jaan', te yoso' tu iin kivi' ñá kanja'a xa'a' Ndiosí
 i'in xini' ri'. 2 Te ti' nì xini' i jaan' ndii, naa kaa'
 ndika'a kaa' ri'. Te xa'a' ri' ndii, naa iin' xa'a'
 oso iin' a, te yu'u' ri' ndii, naa kaa' yu'u' león
 kaa' a. Te kuaku' ndii, nì taxì ri' ñá ndiee' ri'
 nuu' ti' jaan' xiin' mii' xa'ndia chuun' ri', te nì
 taxì tu ri' kua'a' ndiee' ti' jaan'. 3 Te nì xini' i ñá
 kua'a' xava'a nì tuxu'ví iin xini' ti' iyo va kaa'
 jaan', ndee chaa' kuvì ri'. Ndisu nì nda'a ri', te
 nì nandanì va sakuu' ne yivi' iin yivi' xikundikún
 nja xata' ti' jaan'. 4 Te nì xaka'nu' sakuu' nja

kuaku', ti' n̄i tax̄i ndiee' ti' iyo va kaa' jaan', te n̄i xaka'nu' tu n̄ia ti' iyo va kaa' jaan' ka'an n̄ia ndii:

—Ndiee' koo' chukuu' ti' iyo va kaa' kaa'. Te koo' ndee iin n̄a kuv̄i kanando n̄a'a' —n̄i kachi n̄ia.

⁵ Te ti' iyo va kaa' jaan' ndii, n̄i nat̄iin ri' ndiee' n̄a ka'an n̄uñu' ri' xa'a' m̄ji' ri', te kan̄ia'a ri' xa'a' Ndiosí. Te n̄i nat̄iin tu ri' ndiee' te saa ri' ndee ka n̄a kuní ri' nuu' n̄u'u' iin yivi' uvi xiko uvi yoo'. ⁶ Sakan' na n̄i xa'a' kan̄ia'a ri' xa'a' Ndiosí, xiin' xa'a' kivi' a, te n̄i kan̄ia'a tu ri' xa'a' mi' ndu'u' a ndivi', xiin' xa'a' sakuu' n̄a ndiee' ndivi' jaan'. ⁷ Te n̄i nat̄iin ri' ndiee' te kunta'an' ri' xiin' ne nduu' kuenta Ndiosí, te kanando n̄a'a' ri'. Te n̄i nat̄iin tu ri' ndiee' nuu' ti'vi' chie, xiin' nuu' n̄uu ka'nu' xiin' nda'a' a, xiin' nuu' ne yoo tu'un m̄ji', xiin' nuu' sakuu' nuu' ne yivi'. ⁸ Te sakuu' ne ndee ki' n̄i kua'a iin yivi' n̄i xikoso' kivi' n̄ia nuu' tutu mi' yoso' kivi' ne kumi' kivi' n̄uu n̄a koo' kivi' ndi'i' ndii, n̄i xaka'nu' n̄ia ti' iyo va kaa' jaan'. Tutu jaan' ndii, kuenta Mbee Lulu, n̄a n̄i xit̄ia n̄i' xa'a' kuachi e', nduu' a. ⁹ Na tax̄i so'q sakuu' ndo'ó, ne yoo so'q. ¹⁰ Te naa' yoo ka taxi' Ndiosí n̄a sav̄iku'un n̄a'a' te yivi' ndii, suu sav̄iku'un n̄a'a' ra. Te yoo ka taxi' Ndiosí n̄a ka'ni' n̄a'a' te yivi' ndii, suu ka'ni' n̄a'a' ra. Xa'a' kaa' na kuní a n̄a kund̄ieni yoo', ne nduu' kuenta a, te kaka ndaku e' ichi' a.

¹¹ Sakan' te n̄i xini i keta' inga ti' iyo va kaa' t̄ixin n̄u'u'. Te yoo uvi ta'an ndiki' ri' naa iin' ndiki' iin mbee iin' a. Ndisu ka'an ti' jaan' ndee naa ka'an iin kuaku'. ¹² Te kumi' ti' jaan' sakuu'

ndiee' ti' iyo va kaa', ti' nuu', te xaa' ri' chuun' nuu' ti' nuu' jaan'. Te kaviko' u'vi ri' ne yivi' iin yivi' ña saka'nu' nia ti' nuu', ti' ni nda'a xini' mii' ni tuxu'vi xava'a jaan'. ¹³ Te ni xaa tu ti' uvi jaan' ki'in' chuun ka'nu' koo' chukuu' nuu' ne yivi', ndee ñu'u ni kiee ndivi' ni xaa ri', te ni koyo a nuu' ñu'u' iin yivi' nuu' ne yivi'. ¹⁴ Te ni xinj xa'an' ri' ne yivi' iin yivi' xiin' chuun ka'nu', ña ni natijn ri' ndiee', te saa ri' nuu' ti' nuu' jaan'. Te ni ka'an chuun' ri' xiin' ne jaan' ña kasa'a nia iin ña niania' ti' nuu' jaan', ti' ndee chaa' kuvj kuu' xiin' ichi, ndisu ni xi'i ri'. ¹⁵ Te ni natijn ti' uvi jaan' ña ndiee' te satiaku ri' ña niania' ti' nuu' jaan', te ndee kuvj ka'an a, te ka'an chuun' a te kuvj sakuu' ne xiin' saka'nu' ña'a'. ¹⁶ Te ni kaviko' tu ri' sakuu' nuu' ne yivi' ña natijn nia iin tuni nda'a' kua'a nia uun ti'e' nia. Naa' ne ka'nu' nduu' nia uun naa' ne nda'vi so'o nduu' nia, naa' ne vika' nduu' nia uun naa' ne nda'vi kuu' nduu' nia, naa' ne xika' ndika' nduu' nia uun naa' ne xiko' ni'i' iin xto'o nduu' nia. ¹⁷ Te naa' koo' tuni jaan' kumi' nia ndii, kuvj sata' nia ni ndee kuvj tu xiko' ndee iin nia ña'a. Süu' jaan' ndii ne kumi' tuni jaan' ña nduu' kivi' ti' iyo va kaa' jaan' uun número kivi' ri' kuiti' kuvj saa ña jaan'. ¹⁸ Ña xini tuni ña taxi' Ndiosí kuní te kuvj kundani e' ña yo'o'. Yo'o ka kumi' ña xini tuni jaan' ndii, na tava' nia kuenta te kuni nia saa keta' número ti' jaan'. Te número ri' jaan' ndii, ndee naa iin número te yivi' nduu' a. Iñu ciento unj xiko' iñu nduu' a.

Xita' te ciento uvi xiko kumi' mii' nuu' Ndiosí xiin' nuu' Mbee Lulu

¹ Sakan' te ni xini i iin' ña nduu' Mbee Lulu jaan' xini' iku' Sión. Te ita' tu ciento uvi xiko kumi' mií te yivi' xiin' a. Te jaan' ndii, yoso' kivi' Mbee Lulu jaan' xiin' kivi' yuva' a ti'e' ra'. ² Te ni xini so'o i iin' tachi' yu'u' ti'e' va ña kiee' ndivi', ndee naa tisó kua'an kua'a' va tikui, uun ndee naa ni'i nde'í savi' vi' ni'i a. Te tachi' yu'u' jaan' ndii, ndusu a ndee naa kij' xandaa' kua'a' koo' chukuu' ne yivi' ñuu' ña nani' arpa. ³ Te xita' te jaan' iin' yaa xaa' nuu' a mii' xa'ndia chuun' Ndiosí, xiin' nuu' kumi' saa' ña tiaku, te sakan' tu nuu' ña xixa jaan'. Köo' xachi' ña ni kuvi kata yaa jaan'. Süu' jaan' ndii te ciento uvi xiko kumi' mii' te xa ni sakakú Ndiosí nuu' ñu'u' iin' yivi' jaan' kuiti' kuvi xita' a. ⁴ Te te jaan' ndii, ni sativi' xiin' mii' ra xiin' ña'a', sakan' ña ni tondia ra ña'a'. Te ndikún ra Mbee Lulu jaan' mii' ka kua'an a. Te ni sakakú ña'a' Ndiosí tein ne yivi' iin' yivi' te kunduü ra ndee naa tumani' nuu' nditia a xiin' nditia Mbee Lulu jaan'. ⁵ Te ni ndee ni ka'an tu ra tun vixi. Te te ndoo nduu' ra nuu' Ndiosí.

Taxi' uní ta'an ángele tu'un Ndiosí nuu' ne yivi'

⁶ Te ni xini i ta'nu' inga ángele sukun va ndivi', ña ni'i' tu'un va'a, ña yoo ndee ndi'i' ni kivi'. Te ka'an ndoso' a ña jaan' nuu' ne ndiee' nuu' ñu'u' iin' yivi'. Naa kuu' nuu' sakuu' nuu' ne yivi', xiin' nuu' ne nduu' ti'vi' chie, xiin' nuu' ne yoo tu'un mii', xiin' ñuu' ka'nu' xiin' nda'a' a. ⁷ Te ti'e' ka'an a ndii:

—Kuyi'vi ndo' Ndiosí, te koto ka'nu' ndo' a. Sakan' ña xa ni xaa kivi' ña sana'má a ne yivi'. Sakan' na kuu' saka'nu' ndo' ña jaan', ña ni xa'a ndivi', xijn' ñu'u' iin yivi', xiin' mini ka'nu', xijn' tikoyo' —ni kachi ángele jaan'.

⁸ Sakan' te ni ndikun ña'a' ángele ña uvi ka'án a ndii:

—Xa ni nduxin ñuu ka'nu' Babilonia, xa ni nduxin a. Sakan' ña ne ni ndiee ñuu jaan' ni sativi' sakuu' ne ndiee' iin yivi' xa'a' a ña xaa' nja ndee naa xaa' iin ña'a', ña' xiin, ña' künj viko ni'i' xiin' mii' nuu' ña jaan' —ni kachi a.

⁹ Sakan' te ni ndikun tu ángele ña unj ka'án ti'e' a ndii:

—Yoo ka saka'nu' ti' iyo va kaa' jaan', xiin' ña niania' ri', te natijn nja tunj ri' ti'e' nja uun nda'a' nja ndii, ¹⁰ kuni a ña ko'o nja vino uva, te nduu' ña xi'é va Ndiosí xini a ne jaan'. Sakan' ña katja ña xi'é a jaan' xata' ne jaan', te kundo'o ndiee' va nja xijn' ñu'u, xiin' azufre nuu' ángele, ña xika' nuu' nuu' a, te kundo'o tu nja nuu' Mbee Lulu jaan'. ¹¹ Te ñu'ma, ña kiee' mii' ñu'u' nja tundo'o' jaan' ndii, kiee' te kiee' a ndee ndi'i' ni kivi'. Sakan' ña ni xaka'nu' nja ti' iyo va kaa' jaan' xiin' ña niania' ri', te ni natijn tu nja tunj kivi' ri'. Te koo' kivi' nandiee' nja nduvi' xiin' ni' ñuu nuu' tundo'o' jaan'. ¹² Xa'a' a kaa' na kuni a ña kundjeni yoo' ne nduu' kuenta a, ne saxinú ña ka'án chuun' Ndiosí, te xika' ni'i' e' ichi' Jesús —ni kachi ángele ña unj jaan'.

¹³ Te ni xini so'o i iin tachi' yu'u' ña keta' ndee ndivi' ka'án xiin' i ndii:

—Ke'i un' ña yo'o': “Ndee vitin, te ndee amaa ka ndii, sañu'u' va xto'o e' ne xika' nuu' nuu' a ndee kuvì nja” —nì kachì tachì' yu'u' jaan'.

Te nì ka'an Espiritu ndii:

—Ñà ndaku nduu' a. Nandiee' nja nuu' chuun vie, ña nì xaa nja, kuachì ndii kiee va'a nja xa'a' chuun va'a ña nì xaa nja —nì kachì Espiritu.

Nakaya ángele ña savi' nuu' ñu'u' iin yivi' trigo xiin' uva

¹⁴ Te nì xito i, te nì xini i iin viko' yaa. Te nuu' viko' jaan' ndu'u' iin ña kaa' ndee naa ña nduu' tu te yivi'. Te ndu'u' iin corona oro xini' a. Te tiin' a iin ichi k'i' xín' va. ¹⁵ Sakan' te nì keta inga ángele yukun' ña iin' ndivi', te ti'e' ka'an a xiin' ña ndu'u' nuu' viko' jaan' ndii:

—Xa'a' kii' un' ka'ndia un' ña savi' xiin' ichi k'i' un' ñaa', sakan' ña xa xixa ña savi' nuu' ñu'u' iin yivi' te xa nì xaa kivi' ña nakaya un' —nì kachì ángele jaan' xiin' a.

¹⁶ Sakan' te nì xa'ndia ña ndu'u' nuu' viko' xiin' ichi k'i' a ña savi' jaan' nuu' ñu'u' iin yivi', te nì nakaya ña'a' a.

¹⁷ Sakan' te nì xini i nì keta inga ángele yukun' ña iin' ndivi'. Te ni'i' tu a jaan' iin ichi k'i' xín' va. ¹⁸ Te nì keta ka inga ángele nuu' a mii' nasoko' ne yivi' ña'a nuu' Ndiosí. Te kumi' ña jaan' ndiee' nuu' ñu'u'. Te ti'e' va nì ka'an a xiin' ángele ña tiin' ichi k'i' xín' jaan' ndii:

—Xiin' ichi un' ñaa' ka'ndia un' i'in yutu uva xa'a' ña tata iin yivi', sakan' ña xa nì xixa uva jaan' —nì kachì ángele jaan'.

¹⁹ Ikan' te nì xa'a' ángele jaan' xa'ndia a yutu uva jaan' xiin' ichi k'i' a jaan' nuu' ñu'u' iin yivi',

te kò'ni ñà'a' a mii' xe'ní ñà'a' a, ñà nduu' ñà xi'é va Ndiosí. ²⁰ Te ñi xe'ni ángele jaan' uva jaan' nuu' ñuu, te kii' ñi xe'ni ñà'a' a ndii, ñi kīēē kua'a' ní', te ñi kaa a ndēē yaṭin yu'u' iin kuei, te ñi kiku a yatin' unī ciento kilómetro.

15

Uxa ta'an ángele ña ni'i' uxa ta'an kui'e ña so'o' ndi'i'

¹ Ikan' te ñi xini i ndivi' inga ña nia'á ka'nu' koo' chukuu' ña sanandanī yoō ka. Ñi yoō uxa ta'an ángele, te ni'i' a uxa ta'an kui'e ña so'o' ndi'i', te xiin' ña jaan' saxinu Ndiosí ña xi'é a xini a ne yivi'. ² Ñi xini tu i kandu'u' iin ña kaa' ndēē naa mīni chie, te tuvi' kaxi' a ndēē naa yuu' tata, te ndēē naa kīēē ñu'u' nuu' a. Te ñi xini tu i ne ñi kanando nuu' ti' iyo va kaa' jaan', xiin' ña niania' ri', te ñi naṭiin tu ña número kivi' ri'. Te ne jaan' ndii, ita' ña nuu' mīni jaan' tiin' i'in ña ñuu' ña nani' arpa, ña ñi taxī Ndiosí nda'a' ña. ³ Te xita' ña yaā ña ñi xita Moisés, te ñi xika nuu' nuu' Ndiosí, te nduu' tu a yaā Mbeē Lulu. Ka'án ña ndii:

Xto'ō ndu Ndiosí, ña ka'nu' koo' chukuu' nduu' un',

Ña ka'nu' va nduu' ña xaa' un', te ndatun' va a. Ña ndaku va nduu' ichi' un', te ña ndixa nduu' a.

Te xa'ndia chuun' nuu' ne yivi' iin yivi' nduu' un'.

⁴ Te kuní a ña kuyi'vi sakuu' ne yivi' yo'ó, te koto ka'nu' ña yo'ó, Ndiosí kua'a.

Kuach̄i ndii iin ndaa' yo'ó kuṭi' nduu' ña ndoo
 ndi'i,
 xa'a' a jaan' na sakuu' ne yivi' iin yivi' kixin nuu'
 un', te saka'nu' nia yo'ó,
 sakan' ña ni nia'a un' ña xachuun' ndaku va un'.
 Yaa jaan' xita' ne jaan'.

⁵ Ndi'i jaan', te ni xito i, te ni xini i ña ni nunia'
 yukun' toto ña iin' ndivi', mii' iin' ña nia'a ña ni
 taxi Ndiosí kuento a xa'a' ña saa a xa'a' e'. ⁶ Te
 tixin yukun' jaan' ni kiee uxá saa' ángele ni'i a
 uxá ta'an kui'e jaan'. Te ángele jaan' ndii, ni'nu'
 a toto yaa nani' xiñu. Te kanu' iin toto ña ni
 ku'a' xiin' yu'va oro tia'ni a. ⁷ Sakan' te ni taxi
 iin ña tiaku, ña kumi' jaan', nda'a' i'in ángele
 jaan' iin ko'o' oro ña ñu'u' chitu' vi' ña xi'é va
 Ndiosí, ña yoo tiaku ndee ndi'i' ni kivi'. ⁸ Te ni
 chitu' va tixin yukun' jaan' xiin' ñu'ma ña ni kiee
 mii' nia'a ña ka'nu' Ndiosí xiin' ña ndjee' a. Te
 koo' kuv̄i ndi'vi tixin yukun' jaan' xa'a' ñu'ma
 jaan' ndee ndi'i xaxa' uxá saa' ángele jaan' uxá
 saa' kui'e jaan'.

16

*S̄o'o ni xaa a kii' ni xatia uxá saa' ángele jaan'
 ña ñu'u' ko'o' a*

¹ Sakan' te ni xini so'o i iin tachi' yu'u' ti'e' ña
 ni keta tixin yukun' jaan'. Te ni ka'an a xiin' uxá
 saa' ángele jaan' ndii:

—Kua'an ndo' te katia ndo' ña xi'é Ndiosí, ña
 ñu'u' ko'o' ñaa', nuu' ñu'u' iin yivi' —ni kachi
 tachi' yu'u' jaan'.

² Te ni xa'an ángele ña iin, te ni xatia a ña
 ñu'u' ko'o' a nuu' ñu'u' iin yivi'. Ña jaan' na kuii'

n̄i k̄iɛɛ ta'a xatu ña kin̄i va iin' iin' ne n̄i natiin tun̄i ti' iyo va kaa' jaan', te n̄i xaka'nu' n̄ia ña niania' ri'.

³ Te n̄i xa'an ángele ña uvi, te n̄i xat̄ia a ña ñu'u' ko'o' a nuu' min̄i ka'nu'. Ña jaan' na kuii' n̄i nandūu ra' níi' ne n̄i xi'i, te n̄i xi'i sakuu' ti' ñu'u' t̄ikui jaan'.

⁴ Te n̄i xa'an ángele ña un̄i, te n̄i xat̄ia a ña ñu'u' ko'o' a nuu' sakuu' it̄ia xiin' sakuu' t̄iko'yo'. Ña jaan' na kuii' n̄i nandūu tu te' jaan' níi'.

⁵ Sakan' te n̄i x̄ini so'o i ka'an ángele ña xito' t̄ikui iin yivi' ndii:

—Tákuie, ña ndaku nduu' un', te yoo un', te n̄i yoo un', ña ndoo ndi'i nduu' un', sakan' ña katun' ndaku un' ne kaa' kii' xaa' un' ña kaa'.
⁶ Kuach̄i ndii ne kaa' n̄i xat̄ia níi' ne nduu' kuenta un' xiin' níi' ne n̄i ka'an tiakú tu'un un'. Sakan' na kuii' taxi' un' níi' ko'o n̄ia. Sakan' ña xata'an ña natiin' n̄ia tundo'o' kaa' —n̄i kach̄i ángele xiin' a.

⁷ Sakan' te n̄i x̄ini so'o tu i inga tach̄i' yu'u' ña n̄i ket̄a mii' nasoko' ne yivi' ña'a nuu' Ndiosí ka'an a ndii:

—Xto'o ndu Ndiosí, ña ka'nu' koo' chukuu' nduu' un', te ña ndixa xiin' ña ndaku xaa' un' kii' sana'má un' ne jaan' —n̄i kach̄i a.

⁸ Te n̄i xa'an ángele ña kumi', te n̄i xat̄ia a ña ñu'u' ko'o' a nuu' ñu'u'. Ña jaan' na kuii' n̄i xa'a' xa'mi' a ne yivi' iin yivi' xiin' ñu'u' a. ⁹ Te sakuu' ne n̄i xixi xiin' ñu'u' ña i'ni' va jaan' ndii, n̄i kan̄ia'a n̄ia xa'a' Ndiosí, ña kumi' ndiee' nuu' kui'e jaan', te n̄i nama n̄ia nimá n̄ia te saka'nu' ña'a' n̄ia.

10 Te n̄i xa'an ángele ña u'un, te n̄i xaṭia a ña ñu'u' ko'o' a nuu' a mii' xa'ndia chuun' ti' iyo va kaa' jaan'. Ña jaan' na kuii' n̄i kuṭu jin yavi mii' xa'ndia chuun' ti' jaan'. Te n̄i xaṭi'i' ne yivi' yaa' n̄ia xa'a' ña u'vi ndo'o' n̄ia. 11 Te n̄i kan̄ia'a n̄ia xa'a' Ndiosí ndu'u' ndivi' xa'a' ña u'vi ndo'o' n̄ia xiin' xa'a' ta'a jaan'. Ndisu n̄i nama n̄ia nimá n̄ia te nakoo n̄ia ña n̄ia'a ña xaa' n̄ia.

12 Te n̄i xa'an ángele ña iñu, te n̄i xaṭia a ña ñu'u' ko'o' a it̄ia ka'nu' ña nan̄i Éufrates. Ña jaan' na kuii' n̄i ndoko tikui it̄ia jaan', te kuvi xka'ndia te xa'ndia chuun' kuu' nuu' xiin' te x̄in' ra ikan', te kuaxi mii' keta' ñu'u'. 13 Sakan' te n̄i x̄inj̄ i un̄i ta'an espíritu kin̄i, ña jin' ndee naa sa'va, kiee' a yu'u' kuaku' jaan', xiin' yu'u' ti' iyo va kaa', ti' kuu' nuu', xiin' yu'u' te ka'an tiakú tun vixi. 14 Te espíritu kin̄i jaan' ndii, ña ndiva'a nduu' a, te yoo ndiee' a te xaa' a chuun ka'nu'. Te kua'an a nuu' sakuu' ne xa'ndia chuun' kuu' nuu', ne ndiee' kan̄ii' jin yivi', te sanduinin' a ne jaan', te kunta'an' n̄ia xiin' Ndiosí, ña ka'nu' koo' chukuu', kivi' chie so'o' ndi'i'.

15 Ka'an xto'o' e' ndii: "Chuun xa'a' va ndo', yu'u ndii, kix̄in̄ i kij' kōo' a naá nimá ndo' ndee naa xaa' te kui'na'. Te sañu'u' va Ndiosí ne xito' xiin' m̄ii', te yoo tu'va n̄ia xiin' toto n̄ia, koto ka kaka jin' vichi' n̄ia, te kuchani n̄ia nuu' ne yivi'", kachi a.

16 Te n̄i kaya espíritu kin̄i jaan' te xa'ndia chuun' jaan' jin xaan' mii' nan̄i Armagedón xiin' tu'un hebreo.

17 Sakan' te n̄i xaṭia ángele, ña ux̄a, ña ñu'u' ko'o' a tein tachi'. Sakan' te n̄i ka'an ti'e' jin tachi'

yū'u' ña keta' nuu' tej ka'nu' tun' iin' tixin yukun' ña iin' ndivi' ndii:

—Xa ni xinū a —ni kachi a.

¹⁸ Sakan' te ni kiee ñu'u savi' ndiee' va, te ni ka'an ki'in' tachi' yū'u', te ti'e' va ni nde'i savi', te sakan' tu ndiee' xava'a ni taan ñu'u' iin' yivi'. Te kōo' kivi' ni taan saa ni taan kivi' jaan' ndee kij' ni xikoo ne yivi' iin' yivi'. ¹⁹ Sakan' na ni ndata' ñuu ka'nu' unī ta'an tu'un', te ni ndoñu'u' sakuu' ñuu ña yoo nuu' ñu'u' iin' yivi'. Te ni naka'an' tu Ndiosí xa'a' ñuu ka'nu' Babilonia te sako'o' ndi'i a ne jaan' vino, te' ka'an ndiaa xa'a' tundo'o' ña sando'o' a ne jaan' xa'a' ña xi'é va a xini ña'a' a. ²⁰ Te ni ndoñu'u' tu sakuu' ñu'u' ña ñu'u' i'nu ma'in' minī ka'nu', xiin' sakuu' iku' ña ita' nuu' ñu'u'. ²¹ Te ndee ndivi' ni kiee kua'a' va i'in' na'nu' ña vie ndee uvi xiko kilo, te ni koyo a siki' ne yivi', ndisu ni kania'a ndi'i nia xa'a' Ndiosí xa'a' tundo'o' chie ña sando'o' ña'a' a jaan', sakan' ña iin' tundo'o' kinī va nduu' a.

17

Yo'o' ka'an iin' angele ndee ña kuni kachi a ña ni xini Juan yoso' iin' ña'a' kochi' kua'a' iyō va kaa'

¹ Sakan' te ni kuyatin iin' angele ña ndiaka' ta'an' xiin' ña uxā ta'an ña ni ni'i ko'o' jaan', te ni ka'an a xiin' i ndii:

—To'o' xiin' i, te nia'a i yo'ó ndee nuu' tundo'o' sando'o' Ndiosí ña'a', ña' ka'nu', ña' xiin, te ndu'u' a nuu' kua'a' tikui. ² Te ña' jaan' ni nduu' musa sakuu' te xa'ndia chuun' kuu' nuu' nuu' ne yivi' iin' yivi'. Te ne yivi' iin' yivi' ndii, ndee naa

ne xinj nduu' nja xa'a' a ña ni xaa nja ña xiin naa ña xaa' ña' jaan' —ni kachi ángele jaan'.

³ Sakan' te ni nia'a Espiritu iin ña satuví nuu' i, ña ndiaka' ángele jaan' yu'u ndee ni xaa ndu iin xaan' mii' ichi kaa'. Te ni xinj i iin ña'a' ña' yoso' iin ti' kua'a ndukun' iyọ va kaa'. Te ti' jaan' ndii, yoso' kanii' iin' ri' kua'a' kivi' ña kanja'a xa'a' Ndiosí. Te yoo uxá ta'an xini' ri', te yoo tu uxí ta'an ndiki' ri'. ⁴ Te ña'a' jaan' ndii, ni'nu' a' toto ndukun' xiin' ña kua'a ndukun'. Te tití a' xiin' ña kua'a xiin' oro, xiin' kua'a' nuu' yuu' xiñu ña ndiaa ya'vi' koo' chukuu', xiin' yuu' yi'é, xiin' ña nani' perla. Te ni'i' a' iin yaxin' ña ni ku'a' xiin' oro mii' ñu'u' kua'a' ña nja'a xiin' ña kinj iin', ña nduu' ña xiin' ña ni xaa a' xiin' ne yivi'. ⁵ Te yoso' iin kivi' si'e ti'e' a' ka'án a ndii: “Ka'nu' va nduu' ñuu Babilonia, te nduu' a si'i' sakuu' ña'a' ña' xiko' xiin' mii', te kandu'u' a' xiin' te yivi'. Te nduu' a xa'ndu sakuu' kuachi ña kinj iin' ña xaa' ne yivi' iin yivi'”, kivi' jaan' yoso' ti'e' a'. ⁶ Te ni xinj i ña xinj ña'a' jaan' xiin' ní' ne nduu' kuenta Ndiosí, xiin' ní' ne ni xi'i' xa'a' a ña ni ndjee yu'u' va nja xa'a' Jesús. Te kii' ni xinj ña'a' i ndii, ni nandanj xava'a i.

⁷ Te ni ka'an ángele jaan' xiin' i ndii:

—Nandanj un'. Yu'u sakuni' yo'ó ña si'e xa'a' ña'a' kaa' xiin' xa'a' ti' iyọ va kaa', ti' yoso' a' kaa', ti' kumi' uxá ta'an xini' xijn' uxí ta'an ndiki'. ⁸ Te ti' iyọ va kaa', ti' ni xinj un' jaan' ndii, ni yoq ri', ndisu vitin ndii, koo' ka ri', te xa xito' ketá kuii ni tukuu ri' yavi kunu va jaan', te ku'un ri' mii' ndoñu'u' ri'. Te sakuu' ne ndee kii' ni ku'a' iin yivi' ni xikosó' kivi' nja nuu' tutu

mii' yoso' kivi' ne kumi' kivi' ñuu ña köo' kivi' ndi'i' ndii, nandan̄i va ña ki' kun̄i ña ti' jaan', sakan' ña ni yoo ri', te köo' ri' vitin, ndisu tuvi ka ri'. ⁹ Ña xini tuni kuni te kivi kundani e' ña yo'o'. Uxa ta'an xini' ti' jaan' ndii, ka'an ndiaa a xa'a' uxa ta'an xiki' mii' ndu'u' ña'a' jaan', ¹⁰ te ka'an ndiaa tu uxa ta'an xini' jaan' xa'a' uxa ta'an te xa'ndia chuun' kuu' nuu'. U'un ta'an te xa'ndia chuun' jaan' ndii, xa ni xi'i ra, te iin ra xa'ndia chuun' ka vitin, te inga ra ndii, tia'an kixin ra. Ndisu kii' kixin te jaan' ndii, iin xa'a' kuiti' ka'ndia chuun' ra. ¹¹ Te ti' iyo va kaa' jaan', ti' ni yoo, ndisu köo' ri' vitin ndii, ka'an ndiaa a xa'a' iin te ka'ndia chuun' te unia, ndisu iin nduu' ra xiin' te uxa ta'an jaan'. Te ku'un ra, te ndoñu'u' ra. ¹² Te ndiki', ña uxi ta'an ña ni xini un' jaan' ndii, ka'an ndiaa a xa'a' te uxi ta'an te tia'an ka'ndia chuun' kuu' nuu'. Ndisu natiin ra ndiee' te ka'ndia chuun' inga' ra xiin' ti' jaan' iin xa'a' sie kuiti'. ¹³ Te nduiin kuento te jaan' ña taxi ra ña ndiee' ra xiin' ndiee' ra nuu' ti' jaan'. ¹⁴ Te ti' jaan' xiin' te jaan' ndii, kuun ta'an' ra xiin' Mbee Lulu, ndisu kanando Mbee Lulu jaan' xiin' ne ndikun ichi' a nuu' ti' jaan', sakan' ña xto'o ka'nu' ka nduu' a te sakan' sakuu' xto'o, te ña ka'nu' ka nduu' tu a te sakan' sakuu' te xa'ndia chuun' kuu' nuu'. Te ne ndikun ichi' a nduu' ne ni kana Ndiosí, ne ni nakaxin a te xika' ndaku ña nuu' a —ni kachi ángele jaan' xiin' i.

¹⁵ Te ni ka'an tu ángele jaan' xiin' i ndii:

—Te tikui, te' ni xini un' mii' kandu'u' ña'a' ña' xiko' xiin' mii' jaan' ndii, ka'an ndiaa ra' xa'a' sakuu' ñuu' ka'nu' xiin' nda'a' a, xiin' xa'a' ne

kua'a' koo' chukuu' ne ndiee' iin yivi', xiin' xa'a' sakuu' nuu' ne yivi', xiin' xa'a' sakuu' ne yoo tu'un mii'. ¹⁶ Te ti' iyo va kaa' jaan' xiin' uxi ta'an ndiki' ri', ña ni xini un' jaan' ndii, kundasi' a ña'a' ña' xiko' xiin' mii' jaan'. Te sakui'na' a sakuu' ña nduu' kuenta a', te tava' a toto a' ndee kuu iin' vichi' a'. Te kaxi' a ñu'u' nde'i a', te ka'mi a ña' jaan' xiin' ñu'u'. ¹⁷ Kuachi ndii mii' Ndiosí ni saka'an nimá ña jaan' te saa a ña ni chituní Ndiosí. Sakan' na kuii' nakuiin yu'u' a ña taxi a ña ndiee' a nuu' ti' jaan' ndee xinu ña ka'an tu'un Ndiosí. ¹⁸ Te ña'a' jaan' ndii, ka'an ndiaa a' xa'a' ñuu ka'nu', mii' yoo te xa'ndia chuun' kuu' nuu' nuu' i'in te xa'ndia chuun' kuu' nuu' nuu' ne yivi' iin yivi'.

18

Sq'o saa a kii' ndoñu'u' ñuu Babilonia

¹ Te kii' ndi'i ni xini i ña jaan' ndii, ni xini i ña kuaxi nuu inga ángele ndiee' koo' chukuu' ndivi', te ni yi'e kani' iin yivi' ni xaa ña ndatun' a jaan'. ² Te ti'e' va ni ka'an a ndii:

—¡Xa ni nduxin ñuu ka'nu' Babilonia, xa ni nduxin a! Te vitin ndii mii' ndiee' ña ndiva'a ni nanduú a, te ni nanduú tu a mii' ñu'u' espíritu ña ndiva'a jaan'. Te ni nanduú ni tu a mii' ndiee' sakuu' nuu' saa kinj va iin', ti' ndasi' e' kaxi' e'. ³ Ni sanduxin Ndiosí ne ndiee' ñuu jaan', kuachi ndii suvi nia ni xaa sakan', te ni xaa sakuu' ne yivi' iin yivi' sakuu' nuu' ña xiin. Sakan' ña ndee naa ni sako'o' ne jaan' ne yivi' jaan' vino xatu va, te ni xini va nia xiin' ne jaan'. Te sakan' tu sakuu' te xa'ndia chuun' kuu' nuu' nuu' ne yivi'

iin yivi' ndii, ni xaa ra ña xiin xiin' ne ñuu jaan', sakan' ña ni nduiin ra xiin' ne jaan' xiin' kuachi ña xaa' ña. Te sakuu' ne naxiko' ña'a iin yivi' ndii, ni kuvika' va ña ni xaa ne ñuu jaan' xa'a' a ña ni xa'ni' ndii' ne jaan' xu'un' xa'a' a ña kuni koq ndatun' ña —ni kachi ángele jaan'.

⁴ Sakan' te ni xinj so'o i tuku tachi' yu'u' ña ni keta ndivi' ka'an a ndii:

—Ne kua'a i, kīee ndo' ñuu Babilonia ñaa', te sāa ndo' kuachi ña xaa' ne jaan' te sando'o' tu i ndo'ó xiin' tundo'o' chie ña natiiin ne jaan'.

⁵ Kuachi ndii xa kua'a' va kuachi ni xaa ña, te ndee ndivi' mii' ndu'u' Ndiosí ni naxaa a. Te xa ni xaa kivi' ña sando'o' ña'a' a xa'a' sakuu' kuachi ña jaan'. ⁶ Sakan' na kiii', saa nii' ni xaa ña xiin' ne yivi' ndii, nii' sakan' na kundo'o' ña. Te na nacha'vi ña saa nii' ni xaa ña ña'a. Na kutu' kati'i' yaxin' mii' ña xiin' te' uva va saa nii' ni xaa ña ña'a jaan'. ⁷ Saa nii' kua'a' ni xika ñuñu' ne jaan', xiin' saa nii' kua'a' ni xika sii' ña'a ña ndii, nii' sakan' na kundo'o' u'vi ña, te nii' sakan' tu na kuaku u'vi ña. Sakan' ña ka'an ne jaan' xiin' nimá ña ndii: “Xa'ndia chuun' e' nuu' sakuu' ne ndiee' iin yivi' ndee naa iin te xa'ndia chuun' kuu' nuu', te kuasa' tu ndo'o' e' ndee naa iin ña' kuaan', te ni ndee koo' tu kivi' kusuchi' ini e'”, kachi ña xiin' nimá ña. ⁸ Xa'a' a jaan' na iin xaa ki'i' kuiti' sakuu' ña kundo'o' ña, koq ña kivi' ña, koq tu ña kusuchi' ini ña, te koq ni tu soko, te koko tu ñuu ña. Sakan' ña xto'o' e' Ndiosí, ña sana'má ña'a' ndii, ndiee' koo' chukuu' a.

⁹ Te ki'i' kuni te xa'ndia chuun' kuu' nuu' nuu' ne yivi' iin yivi' ñu'ma ña xixi' ñuu Babilonia

jaan' ndii, kusuchi' va inĭ ra, te kuaku u'vi tu ra. Sakan' ña nĭ xaa te jaan' kuachi ka'an ñuu jaan', te nĭ xika sii' nĭa'a tu ra ĭkan'. ¹⁰ Te xa'a' a ña yi'vi ra kundo'o na ra xiin' ñuu jaan' ndii, ndee ndoso' kujta ra, te ka'an ra ndii:

—Xa nda'vi, xa nda'vi kuu' ne ndiee' ñuu ka'nu' Babilonia kaa', ñuu ne nĭ kumi' ña ndiee'. ĭn nĭ xaa ki'ĭ kujti' ña nĭ sando'o' ña'a' Ndiosí —kachi ra.

¹¹ Te ne naxiko' ña'a ĭin yivi' ndii, kusuchi' tu inĭ nĭa, te kuaku u'vi tu nĭa xa'a' ne nĭ ndiee' ñuu jaan', sakan' ña koo' ka ne sata' kua'a' ña'a ña ya'vi ña xiko' nĭa, ¹² naa kuu' oro, xiin' plata, xiin' kua'a' nuu' yuu' xiñu ña ndiaa ya'vi', xiin' yuu' yi'é ña nani' perla. Naa kuu' ki'in' nuu' toto ndatun' va, naa kuu' toto yaa va, xiin' toto ndukun', xiin' toto kua'a ndukun', xiin' toto ya'vi' va ña nani' seda. Te koo' ka ne sata' tu kua'a' ña'a ña ya'vi ña xiko' nĭa, naa kuu' vitu' xavixin', xiin' sakuu' ña'a ña kua'a xiin' ndiki' nuu' elefante, xiin' vitu' ya'vi' va, xiin' kaa, xiin' kaa kua'a, xiin' kaa ti'e' va, xiin' yuu' ña nani' mármol. ¹³ Te koo' ka tu ne sata' ña'a kua'a' ña ya'vi ña xiko' nĭa, naa kuu' sakuu' ña xaa' asin' ña xaxi', naa kuu' canela, xiin' sakuu' ña xavixin', naa kuu' suxa chu'ma, xiin' ña xavixin' ña nani' mirra, xiin' ki'in' nuu' ka tikui xavixin' ya'vi. Te koo' ka ne sata' tu ña'a nĭa, naa kuu' vino, xiin' xa'an oliva, xiin' yuchi' xita' va'a ña ndi'ĭ va, xiin' ndikin' trigo, naa kuu' sindiki', xiin' mbee, xiin' kuei, xiin' carreta tun' kañuu' kuei, xiin' ndee ne yivi', ne nĭ ke'vi xachuun' nuu' ĭn xto'o. ¹⁴ Te nĭ ka'an tu tachi' yu'u' jaan' ndii:

—Köo' ka ña va'a ña ndioo' ini va ndo' xa'a' kumi' ndo', xa ni ndoñu'u' sakuu' ña ndatun' xiin' ña vika' nuu' ndo'. Te köo' kivi' natijn xachi' ka ndo' ña ndioo' ini va ndo' xa'a' jaan' —ni kachi a.

¹⁵ Te ndee xika' kuita tu ne naxiko' jaan', ne ni kuvika' xa'a' ne ndiee' ñuu jaan', xa'a' a ña yi'vi va tu ña ña kundo'o ña xiin' ne ndiee' ñuu jaan'. Te kusuchi' ini ña te kuaku u'vi ña, ¹⁶ te ka'an tu ña ndii:

—Xa nda'vi, xa nda'vi kuu' ne ni ndiee ñuu ka'nu', mii' ni ndiee ne ni ni'nu toto ndatun' va, xiin' toto yaa va, xiin' toto ndukun', xiin' toto kua'a ndukun'. Te ni titi ña xiin' ña kua'a xiin' oro, xiin' ña kua'a xiin' yuu' xiñu ña ndiaa ya'vi' va, xiin' yuu' yi'é ña nani' perla. ¹⁷ Te jin ni xaa ki'i' kuiti' ña ni ndoñu'u' ña vika' ña —kachi ne jaan'.

Te sakan' tu sakuu' te satuvi' tundo'o' na'nu', tun' kua'an nuu' mini ka'nu', xiin' ne cha'vi xa'a' a ña kua'an ña xiin' nu', xiin' te xachuun' nuu' nu', xiin' ne ki'in' xu'un' ña xachuun' ña nuu' mini ka'nu' jaan' ndii, kuita tu ne jaan' ndee xika' va, ¹⁸ te kij' kunj ne jaan' ñu'ma ña xixi ñuu jaan' ndii, ka'an ti'e' ña ndii:

—Köo' xachi' ka jin ñuu ka'nu' ndee naa ñuu kaa' —kachi ña.

¹⁹ Te saka'a' ña yaka' xini' ña, te nde'i ti'e' ña, te kuaku ña, te ka'an nda'vi ña ndii:

—Xa nda'vi, xa nda'vi kuu' ne ndiee' ñuu ka'nu' kaa', sakan' ña xiin' ña vika' ña ni kuvika' sakuu' ne kumi' tundo'o'. Ndisu jin ni xaa ki'i' kuiti' ña ni ndoñu'u' ña vika' ña —kachi ña.

²⁰ Te ndo'ó, ña ndiee' ndivi', ne nduu' kuenta Ndiosí, xiin' te ni tjanu' Jesús sania'á ichi' a, xiin' ne ni ka'an tiakú tu'un a ndii, na nakuatia' na nimá ndo'. Kuachí ndii xa ni kendará' ya'vi' Ndiosí nuu' ne ndiee' ñuu jaan' xa'a' kuachí ña ña ni sando'o' ña ndo'ó, ni kachí tachí' yu'u' jaan'.

²¹ Sakan' te ni ndoní'i iin ángele ndiee' va iin yuu' chie va, ña kaa' ndee naa yuu' molino, te ni skana' ña'a' a tixin miní ka'nu', te ni ka'an a ndii:

—Nii' sakan' yachí va ndoñu'u' ñuu ka'nu' Babilonia, te küní xachí' ka ña'a' ne yivi'. ²² Te küní so'ó ka ne yivi' ndee iin yaa ñuu jaan', naa kuu' ña xandaa' te yivi' ñuu', naa kuu' ña xita' ne yivi', naa kuu' ña tivi ra tun' yoo', naa kuu' ndusu ndachuun'. Te köo' ka ne chuun va nuu' ña xa'a ña xiin' nda'a' ña. Te ni ndee kütiaku ka tu ni'i ña ndiko ne ndiee' ñuu jaan'. ²³ Te kötuun ka kaa tuun ñuu jaan'. Te köo' ka ne tunda'á' ñuu jaan'. Kuachí ndii, ne ni sata' ña'a' ñuu ndo' jaan', te naxiko' ña, ni nduu ne ndiee' ka iin kanii' iin yivi'. Te ni xini xa'an' ndo' xiin' ña kuini' ndo' sakuu' ne yivi' iin yivi'. ²⁴ Te ne ni ndiee' ñuu jaan' ni xa'ni' ne ni ka'an tiakú tu'un Ndiosí, xiin' sava ka ne nduu' kuenta a, xiin' sakuu' ne ni xi'i iin kanii' iin yivi' —ni kachí ángele jaan'.

19

Saka'nu' ne ndiee' ndivi' Ndiosí

¹ Kii' ni ndi'i ni ka'an ángele ndiee' jaan' ndii, sakan' te ni xini so'ó i ña ka'an ti'e' xava'a kua'a' koo' chukuu' ne yivi' ndii:

Na koto ka'nu' e' Ndiosí.

Kuenta Ndiosí nduu' ña kakú e'.

Te na natijn a ña tiin' ka'nu' ña'a' sakuu' ne yivi',
xiin' ña xaka'nu' ña'a' ña,
te natijn tu a sakuu' ña ndiee'.

² Te ña ndaku xiin' ña ndixa nduu' ña xaa' a kij'
sana'má a ne yivi'.

Te ni sando'o' a ne ndiee' ñuu jaan',
ne ni xaa ndee naa xaa' iin ña'a' ña' xiko' xiin'
mii'.

Te ni sativi' ne jaan' ne ndiee' iin yivi' xiin' ña
xiin' ña xaa' ña.

Te kendiaa' ya'vi' ña'a' Ndiosí sakan' ña ni xa'ni'
ne jaan', ne xika' nuu' nuu' a.

³ Te ti'e' xava'a ni ka'an ka a ndii:

—Na koto ka'nu' e' Ndiosí. Kaa' te kaa' ñu'ma
mii' xixi' ñuu ka'nu' jaan' ndee ndi'i ni kivi' —ni
kachí a.

⁴ Te oko kumi' saa' ña xixa jaan' xiin' kumi'
saa' ña tiaku jaan' ndii, ni xikundiee ndiee a
yatín nuu' tej ka'nu' ka mii' ndu'u' Ndiosí, te ni
xaka'nu' ña'a' a ka'an a ndii:

—Sakan' na kunduu a. Na koto ka'nu' e' Ndiosí
—ni kachí a.

⁵ Sakan' te ni keta iin tachi' yu'u' ndee yatín
mii' iin tej ka'nu' jaan' ka'an a ndii:

Te sakuu' ndo'ó, ne xika' nuu' nuu' Ndiosí ndii,
na saka'nu' ndo' a,
xiin' sakuu' ndo'ó, ne tiin' ka'nu' a,
naa' ne ka'nu' nduu' ndo',
uun naa' ne nda'vi so'o nduu' ndo'.
Ni kachí tachi' yu'u' jaan'.

⁶ Sakan' te ni xini so'o tu i iin ña nduu' ndee
naa ña ka'an ti'e' xava'a kua'a' koo' chukuu' ne

yivi'. Te ndiee' xava'a ni ni'i a ndee naa ni'i kua'a' va tikui. Te ti'e' va tu ka'an a ndee naa nde'i savi' ka'an a ndii:

Na koto ka'nu' e' Ndiosí.

Xa xa'ndia chuun' xto'o e Ndiosí, ña ka'nu' koo' chukuu'.

⁷ Te na kuatia' va nimá e', te na va'a kuni e'.

Te na saka'nu' e' Ndiosí, sakan' ña xa ni tondia kivi' ña tunda'a' Mbee Lulu.

Te xa ni xikoq tu'va ña'a' ña' tunda'a' xiin' a.

⁸ Te xa ni taxí Ndiosí toto ni'nu' a'.

Te ndoo va toto jaan', te yaa xiñu vi' a.

Ni kachi a. Te ka'an ndiaa toto jaan' xa'a' ña ndaku ña xaa' ne nduu' kuenta Ndiosí.

Va'a va kuni ne ku'un viko' mii' tunda'a' Mbee Lulu

⁹ Sakan' te ni ka'an jin ángele xiin' i ndii:

—Ke'i un' ña yo'o': “Sañu'u' va Ndiosí ne yivi', ne ni tatú a, te ku'un ña, te kuxi ña ña xaxi' xakuaa' viko' mii' tunda'a' Mbee Lulu jaan'” —ni kachi a.

Te ni ka'an ka ángele jaan' xiin' i ndii:

—Tu'un ndixa, ña ka'an Ndiosí, nduu' ña yo'o' —ni kachi a.

¹⁰ Ikan' te ni nakandu'u' ndiee i nuu' a te saka'nu' ña'a' i, ndisu ni ka'an a xiin' i ndii:

—Saka'nu' un' yu'u. Kuachi ndii jin ña xika' nuu' nuu' Ndiosí nduu' i xiin' un' xiin' inga ne ini xini ña'a', ne ita' ni'i nuu' ña ndixa, ña ka'an xa'a' Jesús. Ndiosí kuiti' saka'nu' un'. Te ña ndixa, ña ka'an xa'a' Jesús, nduu' ña ni taxí ña ndiee' nuu' ne ka'an tiakú tu'un Ndiosí —ni kachi ángele jaan'.

Keta' iin ña yoso' kuei yaa

11 Sakan' te n̄i x̄inj̄i i ña nunia' nd̄ivi'. Te n̄i x̄inj̄i i iin kuei yaa. Te ña yoso' ti' jaan' ndii, ña xachuun' ndaku xiin' ña ndixa nani' a. Te sana'má ndaku a, te tiin' ndaku tu a ñu'u. 12 Te nduchi' nuu' a ndii, yi'é a ndee naa ñu'u ndatin. Te xini' a ndii, yoo kua'a' tivi. Te iin' a ndii, yoso' iin kivi' ña ndee iin ne yivi' xini, süu' jaan' ndii m̄ii' kuit̄i' a xini' ña jaan'. 13 Te nd̄i'j̄i ndoo toto a n̄i ka'ma n̄ii', te tu'un Ndiosí nani' a. 14 Te kua'a' t̄i'v̄i te xiin' kuenta nd̄ivi', te ni'nu' toto va'a yaa ndoo va, kua'an xiin' a yoso' ra kuei yaa. 15 Te yu'u' a ndii, keta' iin ichi xini' va ña t̄iin a te satuxu'ví a sakuu' ne ndiee' iin yivi'. Te ka'ndia chuun' vie a nuu' ne jaan'. Te kuein ndoso' ña'a' a ndee naa xein ndoso' te yivi' uva, te tava' a tikui a. Te te' jaan' nduu' ña xi'é xava'a Ndiosí, ña ka'nu' koo' chukuu', xini a ne jaan'. 16 Te nuu' toto a xiin' s̄i'jn̄i a ndii, yoso' kivi' ña ka'an ndii: “Ña xa'ndia chuun' kuu' nuu' nuu' sakuu' te xa'ndia chuun' kuu' nuu'. Xto'õ kuu' nuu' nuu' sakuu' xto'õ.” Sakan' yoso' a.

17 Sakan' te n̄i x̄inj̄i i iin' iin ángele nuu' ñu'u. Te n̄i ka'an ti'e' a xiin' sakuu' nuu' saa, ti' ta'nu' nd̄ivi' ndii:

—Ñia'a ndo', te nakaya ndo', te koõ man̄i' va ndo' ña xaxi' xakuaa' saa Ndiosí. 18 Ñia'a ndo', te kaxi' ndo' ñu'u' nde'j̄i te xa'ndia chuun' kuu' nuu', xiin' ñu'u' nde'j̄i te xiin' kuu' nuu', xiin' ñu'u' nde'j̄i te xiin' nd̄iee' va, xiin' ñu'u' nde'j̄i kuei, xiin' te yoso' ri'. Ñia'a ndo', te kaxi' ndo' ñu'u' nde'j̄i sakuu' nuu' ne yivi', naa kuu' ñu'u' nde'j̄i ne xika' ndiká xiin' ñu'u' nde'j̄i ne xiko' ni'i'

iin xto'ο, te kaxi' tu ndo' ñu'u' nde'i ne ka'nu', xiin' ñu'u' nde'i ne nda'vi so'ο —ni kachi' ángele.

¹⁹ Sakan' te ni xini i ña ni nduujin ti' iyo va kaa', xiin' te xa'ndia chuun' kuu' nuu' nuu' ne yivi' iin yivi', xiin' sakuu' te xiin' ra, te kunta'an' ri' xiin' ña yoso' kuei yaa xiin' te xiin' a. ²⁰ Sakan' te ni xiku'un ti' iyo va kaa' jaan' xiin' te ka'an tiakú tun vixi, te ni xaa chuun ka'nu'. Te xiin' chuun jaan' ni xini xa'an' ra ne yivi', ne ni natiin tuni ti' jaan', te ni saka'nu' tu ña ña niania' ri'. Te ni sko'ni' tiaku Ndiosí ti' iyo kaa' jaan' xiin' te ka'an tiakú tun vixi jaan' minj mii' ndatin ñu'u' xiin' azufre. ²¹ Te ni xa'ni' ña yoso' kuei sakuu' inga ne ni kunta'an' xiin' a jaan' xiin' ichi ña keta' yu'u' a jaan'. Te ni nda'ni va sakuu' saa jaan' kij' ni xaxi' ri' ñu'u' nde'i ne jaan'.

20

Xa'ndia chuun' Cristo iin mií kuiya

¹ Sakan' te ni xini i kua'an nuu iin ángele ndee ndivi', te ni'i' a nda'a' ña nuniá' yi'e' yavi kunu va jaan'. Te ni'i' tu a iin karena chie. ² Te ni natiin ángele jaan' kuaku', ti' nduu' koo' yata' iin yivi', ti' nani' diablo, ña nduu' ña ndiva'a, te nani' tu ri' ña tiin' kuachi. Te ni satiín ña'a' a, te sakan' koo ri' kotijn ri' iin mií kuiya. ³ Te ni sko'ni' a ri' tixin yavi kunu va jaan', te ni ndasi i'nu kutu' a ri' yavi jaan', te ni chindu'u' a sello Ndiosí xata' yi'e' yavi jaan' te küvi' kunj xa'an' ka ri' ne ndiee' iin yivi' ndee xinu iin mií kuiya jaan'. Ndisu kij' ndi'i xinu iin mií kuiya jaan' ndii, kuní a ña ndaxin' ti' jaan' iin xa'a'.

4 Sakan' te n̄i x̄in̄i i ita' tei ka'nu' mii' n̄i x̄ikundiee ne n̄i nat̄iin̄ ndiee' te sana'má n̄ia. Ne jaan' nduu' ne n̄i kendoso' ne yivi' sukun' xa'a' ña n̄i ndiee yu'u' n̄ia xa'a' Jesús xiin' xa'a' tu'un Ndiosí, te xiin' xa'a' ña n̄i x̄aka'nu' tu n̄ia ti' iyo va kaa' jaan', te n̄i ndee n̄i x̄aka'nu' tu n̄ia ña niania' ri', te n̄i nat̄iin̄ tu n̄ia tuni ri' ti'e' n̄ia, uun xata' nda'a' n̄ia. Te ne jaan' ndii, n̄i nat̄iak̄u n̄ia, te tax̄i Ndiosí ndiee' n̄ia te ka'ndia chuun' n̄ia xiin' Cristo iin̄ mií kuiya jaan'. 5 Te ña yo'o' nduu' ichi' nuu' ña san̄atiaku Ndiosí ne n̄i xi'i. Ndisu sava tuku ne n̄i xi'i ndii, n̄i nat̄iak̄u n̄ia xiin' ne jaan', süu' jaan' ndii nat̄iak̄u n̄ia ndee kii' xin̄u iin̄ mií kuiya jaan'. 6 Te ne n̄i nat̄iak̄u ña nuu' jaan' ndii, sañu'u' va ña'a' Ndiosí, te nduu' n̄ia ndit̄ia a. Sakan' na ña xi'í ña uvi ndii, k̄oo' ndiee' kumi' a nuu' kivi' ñuu' ne jaan'. Süu' jaan' ndii kunduu' n̄ia sutu xika' nuu' nuu' Ndiosí xiin' nuu' Cristo. Te ka'ndia chuun' n̄ia xiin' a iin̄ mií kuiya jaan'.

Sk̄o'ni' Ndiosí ña ndiva'a mii' xixi ñu'u' xiin' azufre

7 Te kii' xin̄u iin̄ mií kuiya jaan' ndii, ndoo ndiká ña ndiva'a jaan' yavi kunu mii' ndasi i'nu a jaan', 8 te keta a yavi jaan', te ku'un a te kun̄i xa'an' a sakuu' ne yivi' iin̄ yivi', ña nduu' Gog xiin' Magog mii' ndiee' ne ndasi' ta'an' xiin' Ndiosí. Te sandu iin̄ ña ndiva'a jaan' sakuu' ne ndiee' ñuu' jaan' te kunta'an' a xiin' ne nduu' kuenta Ndiosí. Te ne jaan' ndii, kuu' kua'a' koo' chukuu' n̄ia ndee naa kua'a' ñuti' ña ndiee' yu'u' min̄i ka'nu'. 9 Te n̄i kiku ra saa kua'an nuu' ñu'u' iin̄ yivi', te n̄i xin̄unduu' ra ñuu' ña ndani Ndiosí

mii' ndīe' ne nduu' kuenta a. Ndisū nī nuū ñu'u, ñā nī kieē ndīvi', tē nī xa'mī ndoō ā sakuu' tē jaan'. ¹⁰ Tē ñā ndīva'a, ñā nī xinī xa'an' nē jaan' ndii, nī sko'ni' ña'a' Ndisī nuu' ñu'u ñā ndatin xiin' azufre, ñā kaa' ndeē naā minī, mii' xā nī sko'ni' ā ti' iyō vā kaa' jaan' xiin' tē ka'an̄ tiakú̄ tun̄ vixī jaan', tē sando'o' ña'a' ā xiin' ñu'u jaan' nduvi' xiin' ñuu ndeē ndi'i' nī kivi'.

S̄o'ō s̄aā ā kīi' s̄ana'má Ndisī sakuu' nē yivi' ichi' so'o' ndi'i'

¹¹ Sakan' tē nī xinī ī jin̄ teī yaā tun' ka'nu'. Tē nī xinī tū ī ndu'u' tē xa'ndiā chuun' nuu' tun' jaan', tē jin̄ yivi' xiin' ndīvi' ndii, nī xinū ā nuu' a, tē nī ni'i' ā mii' kundieē a. ¹² Sakan' tē nī xinī ī nē nī xi'i, nē ka'nu' xiin' nē nda'vī so'o, tē ita' n̄iā yat̄in̄ nuu' teī ka'nu' jaan'. Tē nī nun̄ia' kua'a' tutu. Sakan' tē nī nun̄ia' tū ingā tutu mii' yoso' kivi' nē kumi' kivi' ñuu ñā koo' kivi' ndi'i'. Tē nē nī xi'i ndii, nī s̄ana'má ña'a' Ndisī s̄aā nīi' yoso' nuu' tutu kua'a' jaan', ñā ka'an̄ xa'a' ñā nī xaā n̄ia. ¹³ Sakan' tē sakuu' nē nī xi'i ñu'u' minī ka'nu' ndii, nī san̄akua'a ā ña'a' minī jaan' nda'a' Ndisī tē na'mā n̄ia. Tē sakan' tū ñā xi'i xiin' yavī ndii jaan' ndii, nī san̄akua'a tū ā jaan' nda'a' Ndisī nē nī xi'i, nē kumi' a, tē na'mā n̄ia. Tē nī s̄ana'má Ndisī i'in̄ nē yivi' jaan' xa'a' ñā nī xaā n̄ia. ¹⁴ Sakan' tē nī xitīa i'nū tū mii' ñā xi'i jaan' xiin' yavī ndii jaan' minī mii' ndatin ñu'u jaan'. Tē minī ñu'u jaan' nduu' ñā xi'i ñā uvi. ¹⁵ Tē nē yoso' kivi' nuu' tutu mii' yoso' kivi' nē kumi' kivi' ñuu ñā koo' kivi' ndi'i' jaan' ndii, nī xitīa i'nū n̄ia minī mii' ndatin ñu'u jaan'.

21

Ndivi' xaa' xiin' ñu'u iin yivi' xaa'

¹ Sakan' te ni xini i ndivi' xaa' xiin' iin ñu'u' iin yivi' xaa'. Sakan' ña ndivi' ña nuu' xiin' ñu'u' iin yivi' ña nuu' ndii, xa ni xka'ndia a. Te köo' ka tu mini ka'nu'. ² Sakan' te ni xini yu'u, Juan, ñuu ña nani' Jerusalén xaa', ña su'un. Te ni keta a ndivi' mii' ndu'u' Ndiosí, te nuu' a. Te yoo tu'va a ndee naa iin ña'a' kij' ndasandatun' xiin' mii' a' xa'a' ii' a'. ³ Te ni xini so'o i iin tachi' yu'u' ña keta' ndivi' mii' iin' tej ka'nu' ka'an ti'e' a ndii:

—Koto ndo', yo'o' iin' vi'e' mii' yoo Ndiosí xiin' ne yivi' vitin, te ne jaan' kunduu ne ñuu a, te mii' a kaka tein nia, te kunduu a Ndiosí nia. ⁴ Te sanayaa' a nduchi' nuu' nia, ña ni xaku nia. Te küvi ka nia, te kuaku ka tu nia, te ni ndee ndä'vi ka ni tu kuni nia, te sakan' tu kuni u'vi ka nia. Kuachi ndii xa ni xka'ndia iin yivi' yata' —ni kachi tachi' yu'u' jaan'.

⁵ Sakan' te ni ka'an ña ndu'u' nuu' tej ka'nu' jaan' ndii:

—Koto ndo', ndasaxaa' i sakuu' ña'a —ni kachi a.

Te ni ka'an tu a xiin' i ndii:

—Ke'i un' tu'un yo'o', sakan' ña ña ndaku nduu' a, te nduu' tu a ña xata'an ini ne yivi' kuni nia —ni kachi a.

⁶ Te ni ka'an tu a xiin' i ndii:

—Xa ni xinu a. Yu'u ndii, yoo i ña nuu', te yoo tu i ña so'o' ndi'i'. Te nduu' i ña nuu', te nduu' tu i ña so'o' ndi'i'. Te ne ichi' tikui ndii, taxi so'o' i ko'o' nia tikui tikoyo', te' taxi' kivi' ñuu ña köo' kivi' ndi'i'. ⁷ Te yoo ka kanando nuu'

tundo'o' ña xka'ndia ña ndii, nañin ña sakuu' ña va'a saa i. Te kunduu i Ndiosí ña, te kunduu ña si'e i. ⁸ Ndisu sakuu' ne kasi yu'u' xa'a' i, xiin' ne ñni xini yu'u', xiin' ne xaa' kuachi ña'a, xiin' ne xa'ni' ne yivi', xiin' ne kumi' musa, xiin' ne xaa' ña kuiní', xiin' ne xaka'nu' ndiosí saka, xiin' sakuu' ne ka'án tun vixi ndii, ku'un ña miní mii' ndatin ñu'u' xiin' azufre. Te miní ñu'u' jaan' nduu' mii' kuví ña, ña uví —kachi a.

S'o' kaa' ñuu Jerusalén xaa'

⁹ Sakan' te ñi kixin ñin ángele ña uxá ta'an, ña ñi ni'í uxá ta'an ko'o' mii' ñu'u' chitu' ví' uxá ta'an kui'e ña so'o' ndi'i', te ñi ka'an a xiin' i ndii:

—To'o' xiin' i, te nia'a i yo'ó ña' xito' tunda'a', ña' kunduu ña' si'i Mbee Lulu —ñi kachi a xiin' i.

¹⁰ Te ñi nia'a Espiritu yu'u' ñin ña satuví, ña jaan' nduu' ñin ñku' chie sukun va, te ñi sania'á yu'u' ñuu chie Jerusalén xaa', ña su'un. Te ñi keta a ndivi' mii' ndu'u' Ndiosí, te nuu' a. ¹¹ Te ñuu jaan' ndii, yi'é va xa'a' ña ñkan' yoo Ndiosí. Te ndatun' yi'é a ndee naa yuu' ña ndiaa ya'vi' xava'a, ndee naa yuu' ña nani' jaspe, ña ndatun' ndee naa yuu' tata. ¹² Te ndasi i'nu a xiin' nama chie sukun va. Te yoo uxí uví ta'an yi'e' a. Te ñin ñin ángele nuu' i'ñin yi'e' jaan'. Te yoso' kivi' ñin ti'vi ne Israel nuu' ña ndasi' i'ñin yi'e' jaan'. ¹³ Te yoo uní ta'an yi'e' xijn' a mii' keta' ñu'u'. Te xijn' a nda'a' ku'a' e' ndii, yoo tu uní ta'an yi'e' a. Te xijn' a nda'a' itin e' ndii, yoo tu uní ta'an yi'e' a. Te sakan' tu xiin' a mii' keta' ñu'u' ndii, yoo uní ta'an yi'e' a. ¹⁴ Te xa'a' nama a ndii, ñi ku'a' a xiin' uxí uví ta'an yuu' na'nu'. Te nuu'

i'in yuu' jaan' yoso' kivi' i'in te ni tianu' Mbee Lulu sania'á ichi' a.

15 Te ni'i' ángele, ña ni ka'an xiin' i jaan', iin nduku, tun' ki'in' ku'va a, tun' ni kua'a xiin' oro, te ki'in' ku'va a ñuu Jerusalén xaa' jaan', yi'e' a xiin' nama a. 16 Ñuu jaan' ndii, iin kachi ndiká a, te sakan' ña nani' a. Te ni ki'in' ku'va ángele ñuu jaan' xiin' tun' jaan'. Te ña nani' a, xiin' ña ndiká a, xiin' ña sukun a ndii, uvi mí uvi ciento kilómetro kumi' i'in a. 17 Te ni ki'in' ku'va ángele jaan' nama ñuu jaan' xiin' iin ña ki'in' ku'va ne yivi'. Te kumi' a ciento uvi xiko kumi' saá nani' ndee kondo nda'a' e' te ndee nuu' nda'a' e'. 18 Te nama jaan' ndii, ni kua'a a xiin' yuu' ña nani' jaspe. Te sakuu' ña nduu' kuenta ñuu jaan' ndii, ni kua'a a xiin' mii' ndi'i oro. Te oro jaan' ndii, ndee naa yuu' tata ña ni ndoo nduu' a. 19 Te xa'a' nama ñuu jaan' ndii, ndixin' a xiin' sakuu' nuu' yuu' ña ndiaa ya'vi' xava'a. Te yuu' chie ña iin ndii, ndixin' a xiin' yuu' kuii' kua'a ña nani' jaspe. Te yuu' chie ña uvi ndii, ndixin' a xiin' yuu' ndi'e' ña nani' zafiro. Te yuu' chie ña uní ndii, ndixin' a xiin' yuu' kuii' ña nani' ágata. Te yuu' chie ña kumi' ndii, ndixin' a xiin' yuu' kuii' va ña nani' esmeralda. 20 Te yuu' chie ña u'un ndii, ndixin' a xiin' yuu' ña nani' ónice. Te yuu' chie ña iñu ndii, ndixin' a xiin' yuu' kua'a ña nani' cornalina. Te yuu' chie ña uxá ndii, ndixin' a xiin' yuu' kuii' kuaan ña nani' crisólito. Te yuu' chie ña unia ndii, ndixin' a xiin' yuu' kuii' kuaan tuún ña nani' berilo. Te yuu' chie ña iin ndii, ndixin' a xiin' yuu' ndatun' xava'a ña nani' topacio. Te yuu' chie ña uxí ndii, ndixin' a xiin'

yuu' kuij' ndiaa' yi'é ña nani' crisopraso. Te yuu' chie ña uxi iin ndii, ndixin' a xiin' yuu' kua'a kuaan ña nani' jacinto. Te yuu' chie ña uxi uvi ndii, ndixin' a xiin' yuu' yi'é ndukun' ña nani' amatista. ²¹ Te i'in uxi uvi saa' vitu' yi'e ñuu jaan' ndii, ni kua'a a xiin' yuu' xiñu ña nani' perla. Te ya'ya ñuu jaan' ndii, ni kua'a a xiin' mii' ndi'i oro, te ndatun' a ndee naa yuu' tata.

²² Te ni xini i iin yukun' ñuu Jerusalén xaa' jaan', sakan' ña mii' xto'o e' Ndiosí, ña ka'nu' koo' chukuu', xiin' Mbee Lulu nduu' yukun' jaan'. ²³ Te ñuu jaan' ndii, kuni a ñu'u, te ni ndee kuni tu a yoo', sakan' ña mii' Ndiosí yi'é nuu' ñuu jaan'. Te Mbee Lulu nduu' ña tuun ñuu jaan'. ²⁴ Te kaka ne yivi' iin yivi' nuu' ña yi'é ñuu jaan'. Te te xa'ndia chuun' kuu' nuu' nuu' ne yivi' iin yivi' ndii, sanakua'a ra sakuu' ña ndatun' ra xiin' ña ka'nu' ra nuu' ñuu jaan'. ²⁵ Te vitu' yi'e ñuu jaan' ndii, nduvi' koo nunia' a, sakan' ña koo' ñuu ikan'. ²⁶ Te sanakua'a sakuu' ne yivi' iin yivi' sakuu' ña ndatun' nia, xiin' sakuu' ña ka'nu' nia nuu' ñuu jaan'. ²⁷ Te koo' kivi' ko'ni ndee iin ne xaa' ña nia'a ñuu jaan', ni ndee ne xaa' ña ka'an, ni ndee ne ka'an tun vixi, süu' jaan' ndii ne yoso' kivi' nuu' tutu mii' yoso' kivi' ne kumi' kivi' ñuu ña koo' kivi' ndi'i', ña nduu' tutu Mbee Lulu jaan', kuiti' kuvi xka'ndia ikan'.

22

¹ Sakan' te ni sania'á ángele jaan' yu'u iin itia mii' kua'an tikui, te' taxi' kivi' ñuu ña koo' kivi' ndi'i'. Te tikui jaan' ndii, xiñu ra' ndee naa yuu' tata. Te xa'a' tei ka'nu' Ndiosí xiin' Mbee Lulu

kíee' ra'. ² Te kua'an ra' ma'in' ya'ya ñuu jaan'. Te iin' iin ndaa' itun', tun' kuun' nduu' ña taxi' kivi' ñuu ña koo' kivi' ndi'i' nda'a', i'in ta'vi' yu'u' itia jaan'. Te uxi uvi nuu' nduu' kuun' nda'a' tun' jaan' i'in kuiya. Te iin ndaa' nuu' nduu' kuun' nda'a' nu' i'in yoo' kua'an. Te xiin' yuku tun' jaan' kuntatan' sakuu' nuu' ne yivi'. ³ Te koo' kivi' ka nacha'an ne yivi' ikan'. Te ñuu jaan' kuin tei ka'nu' Ndiosí xiin' Mbee Lulu jaan'. Te saka'nu' ña'a' ne xika' nuu' nuu' a. ⁴ Te kuni ne jaan' nuu' Ndiosí, te koso' kivi' a ti'e' nia. ⁵ Te koo' ka ñuu ikan', te kuni ka tu a kotuun ñu'u' nuu' nia, te ni ndee kuni tu a kotuun ñu'u', sakan' ña ña yi'e' xto'o e' Ndiosí kunduu ñu'u' nuu' nia. Te ka'ndia chuun' nia ndee ndi'i ni kivi'.

Nä'a' ka te nandiko' Jesús iin yivi'

⁶ Sakan' te ni ka'an a xiin' i ndii:

—Ña ndaku nduu' sakuu' tu'un yo'o', te nduu' tu a ña xata'an ini ne yivi' kuni nia. Sakan' na xto'o e' Ndiosí, ña saka'an nimá te ka'an tiakú tu'un a ndii, ni tianu' a ángele, ña nduu' kuenta a, te nia'a a ne xika' nuu' nuu' Ndiosí ña xa kuyatin' xka'ndia.

⁷ —Koto va ndo', nä'a' ka te nandiko' i, te sañu'u' va Ndiosí ne saxinú ña ka'an tutu yo'o', ña ka'an xa'a' ña koo —ni kachi a.

⁸ Te yu'u, Juan ndii, ni xini so'o i, te ni xini nduchi' nuu' tu i sakuu' ña yoso' nuu' tutu yo'o'. Te kii' ndi'i ni xini so'o e, xiin' kii' ndi'i ni xini nduchi' nuu' e ndii, ni nakandu'u' ndiee i nuu' ángele, ña ni nia'a ña jaan' nuu' i, te saka'nu' ña'a' i. ⁹ Ikan' te ni ka'an ángele jaan' xiin' i ndii:

—jSäka'nu' un' yu'u! Kuächj ndii ña xika' nuu' nuu' Ndiosí xiin' un' xiin' inga ne ka'an tiakú tu'un a nduu' j, xiin' sakuu' ne saxinú ña yoso' nuu' tutu yo'o'. Iin ndaa' Ndiosí kujti' saka'nu' un' —nj kachj a xiin' j.

¹⁰ Te nj ka'an ka a xiin' j ndii:

—Täxa'a un' nuu' ne yivi' ña yoso' nuu' tutu yo'o', ña ka'an xa'a' ña koq. Kuächj ndii xa kuyatin' kivi' ña koq sakuu' ña jaan'. ¹¹ Te ne xaa' ña vä'a ndii, naa saa ka nja ña jaan', sakan' tu ne xaa' ña nja'a ndii, naa saa ka nja ña jaan'. Te ne xachuun' ndaku ndii, naa sachuun' ndaku ka nja, sakan' tu ne xaa' ña kuní Ndiosí kujti' ndii, naa saa ka nja a.

¹² —jKoto va ndo'! Nä'a' ka te nandiko' j, te cha'vi j j'in ne yivi' saa nii' nj xachuun' nja. ¹³ Te yu'u ndii, yoo' j ña nuu', te yoo tu j ña so'o' ndi'i'. Te nduu' j ña nuu', te nduu' tu j ña so'o' ndi'i', te nduu' j ña xi'na, te nduu' tu j ña ndi'i' ndoso'. ¹⁴ Te sañu'u' va Ndiosí yoo ka nduu' ne natia' toto nja, sakan' ña xata'an kaxi' nja nduu' ña kuun' nda'a' tun' taxi' kivi' ñuu ña koo' kivi' ndi'i', te ko'ni tu nja yi'e' ñuu Jerusalén xaa' jaan'. ¹⁵ Ndisu ne cha'an' kuu' ndee naa naya', xiin' ne xaa' ña kuinj', xiin' ne kumi' musa, xiin' ne xa'ni' ne yivi', xiin' ne xaka'nu' ndiosí saka, xiin' ne xtani tun vixi, xiin' ne xini xa'an' ne yivi' ndii, küvi ko'ni nja ñuu jaan'. ¹⁶ Te yu'u Jesús ndii, xa ni tjanu' j iin ángele, ña nduu' kuenta j, te ka'an ndoso' a xa'a' ña jaan' nuu' ndo'ó, ne nakayá xa'a' j. Te yu'u nduu' sjani' xika' David. Te nduu' tu j tiuun' chie ti' keta' kuaxi kitu' —nj kachj a xiin' j.

17 Te Espíritu Santo xiin' ña' tunda'á' ndii, ka'án n̄a xiin' Jesús ndii:

—N̄a'a —kachi n̄a.

Te s̄akuu' ne xini so'ḡ ña yo'ḡ' ndii, na ka'an tu n̄a ndii:

—N̄a'a —kachi n̄a.

Te yoḡ ka ichí t̄ikui ndii, n̄a'a ndo', te yoḡ ka kuni t̄ikui ndii, ko'ḡ so'ḡ ndo' t̄ikui, te' taxi' kivi' ñuu ña k̄o' kivi' ndi'i'.

18 Te yu'u, Juan ndii, sakuni' nd̄ee' i yoḡ ka xini so'ḡ ña yoso' nuu' tutu yo'o' xa'a' ña koḡ. Naa' ch̄ikanu' ndoso' yoḡ ka ndee ka yu'u' nuu' tutu yo'o' ndii, s̄ando'o' ña'a' Ndiosí xiin' tundo'o' ña yoso' nuu' tutu yo'o'. 19 Te naa' s̄andoyo' yoḡ ka s̄ava yu'u' ña ka'án xa'a' ña koḡ, ña yoso' nuu' tutu yo'o' ndii, t̄axi Ndiosí kaxi' n̄a nduu' ña kuun' nda'a' tun' taxi' kivi' ñuu ña k̄o' kivi' ndi'i', te k̄uvi tu ko'ni n̄a ñuu su'un, ña ka'án tutu yo'o' xa'a' jaan'.

20 Te ña ndiee' yu'u' s̄akuu' ña yoso' nuu' tutu yo'o' ka'án a ndii:

—N̄a'a' ka te n̄andiko' i —kachi a.

Sakan' na kunduḡ a. N̄a'a, xtḡ'o ndu Jesús.

21 Te na sañu'u' va xtḡ'o e' Jesucristo s̄akuu' yoo', ne nduu' kuenta a. Sakan' na kunduḡ a.

**El Nuevo Testamento en el Mixteco de
Ayutla**
**Mixtec, Ayutla: El Nuevo Testamento en el Mixteco
de Ayutla New Testament**

copyright © 2016 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Ayutla Mixtec

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-16

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source
files dated 29 Jan 2022

7e4f3497-fb83-5234-ac91-e00e1d534904